

บทที่ ๔

แนวทางการประยุกต์ใช้การบริหารจัดการโรคทรัพย์ ตามหลักพระพุทธศาสนาในชีวิตประจำวัน

ในบทนี้ เป็นการศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้การบริหารจัดการโรคทรัพย์ตามหลักพระพุทธศาสนาในชีวิตประจำวันซึ่งได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับกาประยุกต์ใช้การบริหารจัดการโรคทรัพย์อำนวยความสะดวกสุขขั้นต้นเพื่อแก้ปัญหาความล้มเหลวในการสร้างฐานะ การบริหารจัดการทรัพย์ที่หามาได้ให้เกิด ประโยชน์สูงสุด เพื่อแก้ปัญหาการขาดวินัยทางการเงิน และหลักการใช้ทรัพย์ให้เป็นประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาการอยู่ร่วมกันในสังคม มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมของคฤหัสถ์ผู้ครองเรือน โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเด็น ดังนี้

๔.๑ ประยุกต์ใช้การบริหารจัดการโรคทรัพย์อำนวยความสะดวกขั้นต้น เพื่อแก้ปัญหาความล้มเหลวในการสร้างฐานะ

ความสำเร็จที่ได้จากการสร้างฐานะเศรษฐกิจให้มั่นคงในปัจจุบัน(ชาตินี้) เป็นความสุขที่เกิดจากการมีทรัพย์ของคฤหัสถ์ผู้ครองเรือน เพราะ ชีวิตดำรงอยู่ได้ต้องอาศัยทรัพย์ ในแต่ละวันจึงให้ความสำคัญกับ การแสวงหา เก็บรักษา และใช้จ่าย ซึ่งในทางพระพุทธศาสนา ได้มีแนวทาง ในการบริหารจัดการโรคทรัพย์อำนวยความสะดวกขั้นต้น ด้วยการนำหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรม ๔ ได้แก่ อุฏฐานสัมปทา อารักขสัมปทา กัลยาณมิตตตา และสมชีวิตา ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้น ความล้มเหลวในการสร้างฐานะ จึงมีสาเหตุหลักที่เกิดจากการแสวงหา การเก็บรักษา และใช้จ่ายที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม และอาจกลายเป็นความยากจน ขาดแคลนทรัพย์ ต้องพบกับความทุกข์ยาก ลำบากในภายหลัง ดังนั้น การเข้าใจและเข้าถึง แนวทางการบริหารจัดการโรคทรัพย์เพื่ออำนวยความสะดวกขั้นต้น ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตินิกธรรม ๔ ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อแก้ไขปัญหาความล้มเหลวในการสร้างฐานะ ดังนี้

๔.๑.๑ ประยุกต์ใช้หลักอุฏฐานสัมปทา เพื่อแก้ไขปัญหาความเกียจคร้าน

การแสวงหา เพื่อการสร้างฐานะให้มั่นคง เป็นเรื่องสำคัญในชีวิตที่ทุก คนเมื่อเกิดมาแล้ว มักจะได้รับการปลูกฝังหรือถ่ายทอดความรู้สึกรุ่นสู่รุ่นให้ต้องรับรู้ และต้องมีความรับผิดชอบต่อการดำเนินชีวิตของตนเองและครอบครัวให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ด้วยการแสวงหาที่มีวิธีการต่างๆ ในแต่ละอาชีพ ขอบธรรมบ้าง ไม่ขอบธรรมบ้าง มีการเบียดเบียนซึ่งกันและกันทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ ซึ่งในแต่ละคนจะมีระดับความอดทน อดกลั้นความเพียร และที่สำคัญสติและปัญญาในการพิจารณาแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกันไป แต่ความสำเร็จในทุกด้านของชีวิต ต้องอาศัยความเพียร ดังนั้น ความเกียจคร้านจึงเป็นสาเหตุหนึ่งของความล้มเหลวในทุกด้านของชีวิต การนำหลักอุฏฐานสัมปทา

หรือการถึงพร้อมด้วยความหมั่น จึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหา ความเกียจคร้านในการประกอบกิจการงานต่างๆ ให้สำเร็จตามเป้าหมาย

ความเพียร เป็นธรรมที่สร้างความสำเร็จในทุกด้าน ผู้ที่ปรารถนาความสำเร็จ จำเป็นต้องสร้างความเชื่อมั่นในผลของการทำความเพียรก่อน เพื่อเป็นแรงผลักดันให้เกิดความศรัทธา และพอใจที่จะกระทำความเพียรโดยชอบธรรม ดังนี้

๑. ความร่ำรวย เกิดขึ้นได้จากการลงมือกระทำด้วยความขยันหมั่นเพียรในการสร้างฐานะให้มั่นคง ไม่ใช่เกิดจากการดลบันดาลของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือการอ้อนวอน

๒. อำนาจ เกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ เช่น เป็นผู้มีความรู้มีตำแหน่งหน้าที่การงานสูงๆ เป็นผู้สืบทอดตำแหน่งจากบรรพบุรุษ เป็นต้นอำนาจดังกล่าว ย่อมได้มาจากการบำเพ็ญความเพียรในการสะสมคุณสมบัติของการเป็นผู้นำที่มีอำนาจ

๓. เกียรติยศ ชื่อเสียง ย่อมได้มาจากการสั่งสมคุณงามความดีจนเป็นที่ยอมรับในแต่ละสังคมที่ตนมีบทบาท เช่น ได้รับเกียรติและมีชื่อเสียงในด้านการบำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคม ความเป็นเลิศทางการค้า (นักธุรกิจ) เป็นเลิศทางวิชาการ เป็นต้น เหล่านี้ล้วนต้องอาศัยความเพียรพยายาม ความอดทนทั้งทางกายและทางใจอย่างมั่นคง

๔. ความรู้ เป็นเครื่องมือในการแสวงหาทรัพย์ ความสำเร็จที่ได้จากการศึกษาหาความรู้ในศาสตร์ต่างๆ ย่อมต้องอาศัยความพากเพียร พยายามในการค้นคว้าหาความรู้ให้สำเร็จตามหลักสูตรและหาความรู้ใหม่ๆ ให้ทันต่อสถานการณ์ที่อำนวยประโยชน์ต่อตนเองแสวงหาได้อย่างคล่องตัว

๕. ทรัพย์ภายใน เป็นคุณธรรมที่สำคัญยิ่งต่อการดำเนินชีวิตไม่ให้อดเดือดร้อนในภายหลัง ซึ่งการที่จะทำให้ทรัพย์ภายในเกิดขึ้นในตนได้นั้น ก็ต้องอาศัยความเพียรในการหมั่นฝึกฝนอบรมทั้งทางกาย วาจา และใจ เป็นไปในทางกุศล

๖. ความสุข ทุกคนที่เกิดมาปรารถนาให้ได้เข้าถึงความสุขทั้งด้วยความสุขทางกายและทางใจ ทั้งสุขกายและสุขใจจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องอาศัยความเพียรทั้งภายในและภายนอก ประกอบด้วยสติและปัญญาในการสร้างความสุขจากสิ่งที่ต้องการ

จากที่กล่าวแล้ว ความเพียรจึงเป็นธรรมที่สามารถส่งเสริม สนับสนุนให้การแสวงหาเพื่อการสร้างฐานะในปัจจุบันให้สำเร็จ ซึ่งความเพียรของแต่ละบุคคลจะมีมากน้อยต่างกัน ประกอบกับเป้าหมายในการแสวงหาที่มีระดับต่างกันชน บางคนอาจกำหนดเป้าหมายในการแสวงหาโภคทรัพย์สูง ย่อมต้องอาศัยความเพียรมากกว่าระดับเป้า หมายที่ต่ำกว่า เช่น อยากเป็นเศรษฐี ๑๐๐ ล้าน ย่อมต้องทำงานมากกว่าเศรษฐีระดับ ๑๐ ล้าน ดังนั้น การแก้ไขพฤติกรรมเพื่อสร้างความขยันหมั่นเพียรให้มีขึ้นในตนจะเป็นประโยชน์ต่อการทำกิจหน้าที่ให้ถูกต้องและเหมาะสม ไม่ปล่อยให้ความเกียจคร้านครอบงำจิตด้วยการปฏิบัติในชีวิตประจำวันดังนี้

๑. ฝึกฝนตนเองให้ตื่นนอนแต่เช้าแล้วรีบทำงานตามหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบทุกวัน เว้นแต่บางอาชีพที่ต้องนอนเช้าเพราะทำงานกลางคืน จึงควรวัดเวลาการตื่น การพัก และการนอนให้เหมาะสมตามภาระหน้าที่ของตนที่รับผิดชอบอย่างเป็นปกติสม่ำเสมอ

๒. ไม่ปล่อยให้งานค้าง ต้องรับผิดชอบทำงานให้เสร็จตามเวลาที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ ด้วยความตั้งใจปฏิบัติอย่างจริงจัง

๓. หมั่นพิจารณาตรวจสอบงานที่ทำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดในการทำงาน และรีบแก้ไขเมื่อพบข้อบกพร่องของงาน อย่าให้ส่งผลเสียหายทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น

๔. หมั่นฝึกปฏิบัติและอบรม พิจารณาหลักธรรมอย่างสม่ำเสมอในแต่ละวัน เพื่อให้เกิดสติและมีปัญญาในการพิจารณานำไปแก้ไขปัญหาในแต่ละดั่งได้อย่างเหมาะสม

๕. ฝึกนิสัยให้มีความอดทน อดกลั้นต่อสิ่งที่จะมากระทบ รับทนต่อจิตใจให้เกิดความท้อถอย เช่น ถ้อยคำที่ไม่สุภาพ ดูหมิ่น หรือแม้แต่กิริยาไม่สุภาพของผู้อื่น โดยการไม่แสดงออกซึ่งการโต้ตอบให้เกิดความเสียหายเกิดขึ้น

๖. หมั่นศึกษาเพิ่มพูนความรู้ เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ ชำนาญในงานที่รับผิดชอบให้ยิ่งขึ้น เป็นการพัฒนาให้ก้าวหน้า เช่น ศึกษาดูงานต่างสถานที่ เข้ารับการอบรมสัมมนาเพิ่มเติมความรู้และทักษะ ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองจากช่องทางต่างๆ

๗. มีจิตใจยึดมั่นประกอบการทำงานโดยสุจริต ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน คิดปรารถนาดีต่อผู้อื่น แม้ผลตอบแทนจะน้อยแต่ก็ยินดี พอใจ ไม่หมั่นในอาชีพ

๘. ช่วยเหลืองานที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคมเท่าที่จะทำได้

๙. ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ไม่ปล่อยให้หมดสิ้นไปโดยเปล่าประโยชน์ เช่น ทำงานอดิเรก อ่านหนังสือที่ให้ความรู้ทั่วไป เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

๑๐. ไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรคในการทำงาน มีความเพียรพยายามหาวิธีอย่างไม่หยุดนิ่ง เพื่อความสำเร็จ และความก้าวหน้าของงานให้ได้อย่างเหมาะสมด้วยสติและปัญญา

๑๑. สร้างโอกาสในการแนะนำผู้อื่นให้สร้างความสำเร็จ เพราะจะเป็นแรงกระตุ้นให้ตนเองต้องเพิ่มความเพียรให้ยิ่งขึ้น ขึ้นอย่างไม่หยุดนิ่ง

๑๒. ให้ระลึกในใจเสมอว่า ตัวอย่างที่ดีที่จะทำให้ผู้อื่นได้เห็นคุณค่าของความเพียร คือต้องปฏิบัติให้เกิดขึ้นกับตนเองจนเป็นผลสำเร็จในเป้าหมายที่ตนปรารถนาให้ได้ก่อน

ความเพียร จึง เป็นสิ่งที่กระทำไม่ง่าย ต้องอาศัยความจริงใจและตั้งใจที่จะปรับเปลี่ยนแก้ไขพฤติกรรมไม่ให้เป็นคนเกียจคร้าน ซึ่งโดยปกติของจิตที่ไม่ได้ฝึกฝนให้ดีแล้ว มักจะยินดีในความเกียจคร้านโดยไม่รู้ตัว ความเกียจคร้านย่อม ผ่างมากับความสบาย ไม่มีใครชอบความลำบาก แต่ความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องทนให้ได้กับปัญหาและอุปสรรค ไม่ว่าจะเป็นในด้านการแสวงหาความรู้ เพื่อเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพ ซึ่งต้องใช้เวลาในการศึกษาอย่างไม่หยุดนิ่ง โดยเฉพาะในยุคที่มุ่งพัฒนาด้านเทคโนโลยีเช่นปัจจุบัน ที่มุ่งตอบสนองความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิตประจำวัน ด้วยวัตถุนิยม ยิ่งพัฒนามากขึ้นเท่าใด ต้นทุนในการดำรงชีพก็สูงมากเท่านั้น การเบียดเบียน การแข่งขัน ซึ่งตึงเครียดในสังคมย่อมมากขึ้น กลายเป็นปัญหาสังคมที่ เกิดจากการแสวงหาโภคทรัพย์ เพื่อสร้างความสุขในปัจจุบัน

การนำหลักอภิญญาสัมปทา หรือการถึงพร้อมด้วยความเพียรความหมั่น มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน จึงเป็นการป้องกัน และแก้ไขปัญหาคะเกียจคร้าน ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของความล้มเหลวในการสร้างฐานะให้สำเร็จในปัจจุบัน และยังเป็นที่มาของโทษที่เกิดจากการ แสวงหาในทางไม่ชอบธรรม เพราะมุ่งแสวงหาวิธีการที่คิดว่า จะให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการโดยไม่ลำบากและยุ่งยาก แต่ให้มีผลตอบแทนที่สูง โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องทั้งทางโลกและทางธรรม เช่น การค้ายาเสพติด การค้าอาวุธ การก่ออาชญากรรม การทุจริตคอร์รัปชั่น การเบียดเบียนสัตว์ เป็นต้น นำมาซึ่งปัญหาทั้งในระดับ

ชุมชนและประเทศ สุดท้าย ตนเองอาจต้องได้รับโทษทั้งคดีโลกและคดีธรรม ดังนั้น การมีความเชื่อมั่นในผลของความเพียร และเข้าถึงวิธีการสร้างความเพียร ซึ่งเป็นก้าวแรกของความสำเร็จในทุกด้าน ยิ่งมีความเพียรในระดับภายใน ประกอบด้วยธรรม อันดีงามแล้ว ย่อมเป็นพลังผลักดันกระตุ้นให้มีความเพียรทางกาย กระทำแต่ในสิ่งที่ไม่เป็นโทษ ไม่มีการเบียดเบียน ทั้งทางกาย และวาจา หรือมุ่งแสวงหาทรัพย์ในทางที่สุจริต ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น การเข้าใจในผลของความเพียรจะทำให้เห็นโทษของความเกียจคร้าน ซึ่งส่งผลให้การดำเนินชีวิตในแต่ละวันสามารถกำจัดความท้อถอยได้เมื่อต้องประสบกับปัญหาในการปฏิบัติงาน และมีความเพียรที่จะประกอบกิจการงานต่างๆ ให้สำเร็จตามเป้าหมายอย่างรวดเร็วและมีคุณภาพ

๔.๑.๒ ประยุกต์ใช้หลักอารักขสัมปทาแก้ไขปัญหาค่าไม่เก็บรักษา

ทรัพย์ที่หามาได้หากไม่เก็บรักษาให้ปลอดภัย ย่อมหมดสิ้นไป การดำรงอยู่ของชีวิตย่อมต้องพบกับความลำบาก การนำหลัก อารักขสัมปทา หรือความถึงพร้อมด้วยการรักษา มาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ก็เพื่อแก้ไขปัญหาค่า ความล้มเหลวในการสร้างฐานะ ด้วยสาเหตุเกิดจากการไม่เก็บรักษาทรัพย์ที่แสวงหามาได้ให้ปลอดภัย การเข้าใจถึงประโยชน์ของการเก็บรักษาหรือการออม พอสรุปได้ดังนี้

๑. การเก็บรักษาที่ดี ย่อมทำให้ทรัพย์สินที่มีอยู่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้นานอย่างคุ้มค่า
๒. การเก็บรักษาที่ดี ย่อมแสดงถึงการมีระเบียบวินัยของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน
๓. การเก็บรักษาที่ดี ทำให้สามารถ ลดปัญหา ค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในการจัดหาซื้อเพื่อทดแทนของที่อาจหายไป
๔. การออมสามารถ ป้องกันความขาดแคลนทรัพย์ในภายหลัง หากไม่สามารถประกอบอาชีพ เช่น วัยเกษียณอายุ ความบกพร่องทางร่างกาย เป็นต้น
๕. ในยามเจ็บป่วย หรือเกิดอุบัติเหตุ สามารถนำเงินออมมาใช้จ่ายได้อย่างหมดกังวล
๖. เป็นหลักประกันที่ดีในการแลกเปลี่ยนความสะดวกสบายในยามที่ต้องการได้ตั้งใจ

๗. การเก็บรักษา หรือรู้จักออม อย่างสม่ำเสมอทำให้เกิดความมั่นคงในฐานะเศรษฐกิจ ประโยชน์ของการเก็บรักษา หรือการออมทรัพย์ที่หามาได้ให้ปลอดภัย จึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จในเป้าหมายของการ สร้างฐานะให้มั่นคง ซึ่งในชีวิตประจำวัน ของคนทุกชั้นผู้ครองเรือน ที่ต้องหาเลี้ยงชีพด้วยการแสวงหาทรัพย์ ไม่ว่าจะเป็นได้มากหรือน้อยก็ต้องหาแนวทางในการปฏิบัติต่อทรัพย์ที่หามาได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น การนำหลักอารักขสัมปทามาประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน มีวิธีการเก็บรักษา หรือการออมพอสรุปได้ ดังนี้

๑. วิธีการเก็บรักษา หรือการออมตามหลักโศกวิภาค ๔

ความสำคัญของวิธีการเก็บรักษาตามหลักโศกวิภาค ๔ คือ การเก็บรักษา หรือการออม ได้จากการแบ่งสัดส่วนของทรัพย์ที่หามาได้ ๑ ใน ๔ ส่วนอย่างสม่ำเสมอ ทำให้การดำเนินชีวิตมีความปลอดภัย และสร้างความมั่นใจได้ในอนาคต ยิ่งสะสมได้มากฐานะการเงินย่อมมั่นคง และ คลายความกังวลได้มาก เพราะมีโภคทรัพย์หรือทรัพย์สมบัติเป็นหลักประกันในการสร้างความสุขให้กับชีวิต แม้ในยาม

ที่ไม่สามารถหาทรัพย์สินเลี้ยงชีพได้ ก็ไม่ทุกข์ยากลำบาก เพราะผลจากการเก็บสะสมไว้อย่างต่อเนื่องสืบมา และการปฏิบัติตามหลักโศกวิภาค ๔ นี้ นับได้ว่าเป็นวิธีการสะสมทรัพย์ที่มีความสม่ำเสมอ เพราะทุกครั้งที่ทำทรัพย์สินมาได้ ต้องมีการจัดสรรเพื่อเก็บสะสม หรือออมส่วนหนึ่งแล้วทุกครั้ง ไม่ใช่เก็บรักษาหรือออมเมื่อเหลือจากการใช้สอยหรือการลงทุนประกอบกิจการ แล้ว แต่ยังสามารถนำส่วนที่เหลือจากการใช้สอย และการลงทุน ไปเก็บออมไว้ได้อีก เป็นการสะสมทำให้เงินออมมีเพิ่มขึ้นจากสัดส่วนที่ได้จากการจัดสรรตามปกติ ส่งผลต่อเป้าหมายในการสร้างฐานะได้รวดเร็วขึ้น

๒. วิธีการเก็บรักษาตามหลักกุลจิรัฏฐิติธรรม

หลักกุลจิรัฏฐิติธรรม สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม เพราะการเก็บรักษาอย่างดี มีความปลอดภัย ย่อมทำให้โภคทรัพย์ที่มีอยู่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ นาน และเป็นวิธีที่ทำให้เกิดความมั่นคงในฐานะการเงิน ซึ่งมีวิธีการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ดังนี้

๑) อุปกรณ์ของใช้ทุกชนิดในครัวเรือน ต้องจัดระเบียบการนำไปใช้ และการจัดเก็บให้เป็นทีหลังเลิกใช้แล้ว เพื่อป้องกันการสูญหาย เมื่อหายย่อมรู้ และจะต้องรีบหา ถ้าไม่รีบหา นานวันก็จะลืมหายหาย เมื่อต้องการใช้ก็ต้องเสียทรัพย์เพื่อซื้อของใหม่มาทดแทน เป็นการใช้ทรัพย์โดยไม่จำเป็น

๒) ซ่อมแซมอุปกรณ์ใช้สอยต่างๆ ที่อาจเกิดการทรุด โทรม เพราะอายุการใช้งาน หรือเสียหายบางส่วน ต้องรีบแก้ไข เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายมากขึ้น สามารถ นำมาใช้ต่อได้อีก ซึ่งต้องไม่ปล่อยปละละเลย จนต้องซื้อของใหม่ที่ราคาสูงกว่าค่าซ่อมแซม และเป็นการสิ้นเปลืองจนเกินไป

๓) รู้จักประมาณในการบริโภค เช่น อาหารและของใช้จำเป็นในชีวิตประจำวัน ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของรายได้ ต้องรู้จักประมาณการใช้จ่ายไม่ให้มากเกินไป เพราะจะเป็นเหตุของการสร้างหนี้เพื่อนำมาใช้สอย ทำให้ชีวิตขาดความเป็นอิสระ การใช้จ่ายทุกครั้งหากมีการคำนึงถึงเหตุผลอย่างเหมาะสม แล้ว จะเป็นการสร้างนิสัยให้มีความวินัยในการใช้จ่ายทรัพย์ และ รู้คุณค่าของความเป็นอยู่อย่างเหมาะสม

๔) ให้ความสำคัญกับการแต่งตั้งผู้ดูแลรักษาทรัพย์สิน ไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือชายก็ต้องเลือกที่เป็นคนดีมีศีลธรรม ไม่เป็นผู้หลงติดในอบายมุข เพราะผู้ดูแลรักษาทรัพย์สินที่ทุจริต และหลงติดในอบายมุขย่อมสร้างความเสียหายแก่ทรัพย์สินให้หมดสิ้นไปได้ง่ายที่สุด

การเก็บรักษาตามหลัก กุลจิรัฏฐิติธรรม ดังกล่าวข้างต้น เป็นธรรมที่ช่วยรักษา ทรัพย์ที่เกิดจากการใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น และเป็นการเตือนสติในการดูแลรักษาทรัพย์ไม่ให้หมดสิ้นไปด้วยความประมาท

ดังนั้น การประยุกต์ใช้หลักอารักขสัมปทา หรือ การถึงพร้อมด้วยการรักษา เพื่อแก้ไข ปัญหาการไม่เก็บรักษานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจและตระหนักถึงประโยชน์ของการเก็บรักษา หรือการออม ด้วยการนำวิธีการเก็บรักษา หรือการออมตามหลักโศกวิภาค ๔ และหลักกุลจิรัฏฐิติธรรม มาประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวัน เพราะทั้งสองหลักเป็นธรรมที่ทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถเก็บรักษา หรือสะสม ทรัพย์ได้อย่างเหมาะสม และที่สำคัญการสร้างวินัยทางการเงิน เป็นสิ่งจำเป็นยิ่งสำหรับการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบัน เพราะวัตถุนิยมเป็นสิ่งร้ายที่ส่งผลเสียต่อการเก็บรักษาทรัพย์ ทำให้การสร้างฐานะให้สำเร็จในปัจจุบันกระทำได้ยาก แม้จะมีความเพียรในการแสวงหา แต่ไม่เก็บรักษา หรือไม่ออม ก็ทำให้ขาดหลักประกันในการดำเนินชีวิต และต้องทุกข์ยากลำบากในภายหลัง

๔.๑.๓ ประยุกต์ใช้หลักกลายณมิตตตาแก้ไขปัญหาคบคนพาล

ความสำเร็จในการสร้างฐานะให้สำเร็จในปัจจุบันนั้น นับได้ว่า การสร้างเครือข่ายคนดี หรือคบแต่คนดีเป็นมิตรมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตเป็นอย่างยิ่ง เพราะชีวิตต่างต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในสังคม ความสำเร็จในทุกด้านไม่สามารถดำเนินไปได้โดยลำพัง การนำหลักกลายณมิตตตา หรือถึงพร้อมด้วยความเป็นผู้มีมิตรดี หรือมิตรแท้ จึงเป็นธรรมที่ทำให้เข้าใจถึงความจำเป็นในการเลือกคบหามิตรแท้เป็นเพื่อน และสร้างเครือข่ายคนดี และไม่คบหาคนพาลเป็นมิตร ดังนั้น ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการสร้างฐานะ และแม้แต่ชีวิต ย่อมเกิดขึ้นได้กับตน ด้วยสาเหตุที่มาจาก การเลือกคบมิตรที่มีลักษณะและการปฏิบัติดังนี้

๑. ลักษณะและการปฏิบัติของมิตรแท้

มิตรแท้ หรือคนดีมีลักษณะ ๔ ประการ คือ มีอุปการะ ร่วมสุขร่วมทุกข์ แนะนำประโยชน์ และ มีความรักใคร่ ด้วยลักษณะของมิตรแท้ นี้ มีการปฏิบัติต่อกันดังนี้

๑) คอยป้องกันเมื่อเพื่อนประมาทแล้ว ด้วยการหาวิธีไม่ให้เพื่อนต้องได้รับความเดือดร้อน จากเหตุของความประมาทนั้น ไม่ว่าจะเป็นในด้านร่างกาย ทรัพย์สิน หรือแม้แต่ชีวิต และให้ความช่วยเหลือในด้านกำลังทรัพย์ด้วยความยินดี

๒) รับฟังเรื่องราวต่างๆ ทั้งในส่วนดีและไม่ดีของเพื่อน แต่จะไม่นำเรื่องราวที่อาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสีย ของเพื่อนไปเล่าหรือบอกกล่าวให้ผู้อื่นได้รู้ บรู้ และไม่ทอดทิ้งให้เพื่อนต้องเผชิญกับปัญหาโดยลำพัง จะร่วมช่วยกันแก้ไขปัญหาก็ยิ่งที่สุด แม้ในคราวจำเป็นอาจต้องสูญเสียชีวิตของตนเองก็ยอมสละได้ และเมื่อถึงคราวมีสุขก็ยินดีในความสุขของเพื่อนที่มีด้วยเช่นกัน

๓) คอยชี้แนะแนวทางในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ให้กับชีวิต แนะนำให้ทำแต่ความดี ให้รู้จักคุณค่า ความดี ผลของการประพฤติดีคือ ความสุข และเมื่อมีโอกาสชักจูงเพื่อนให้ ได้รู้ ได้เห็น และได้ฟัง เกิดความรู้ความเข้าใจในหลักธรรม เพื่อการพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้นด้วยธรรมะ ซึ่งเป็นหนทางให้เกิดปัญญา เป็นเครื่องพิจารณาให้การดำเนินชีวิตเป็นไปด้วยความถูกต้องโดยธรรม

๔) ให้กำลังใจเมื่อเพื่อนมีความทุกข์ และยินดีเมื่อเพื่อนมีความสุข ไม่เสแสร้งแกล้งทำ หรือมีจิตริษยา และเมื่อมีโอกาสจะสนับสนุนส่งเสริมให้เพื่อนมีความเจริญรุ่งเรืองยิ่งๆ ขึ้นไป

จากที่กล่าวแล้วข้างต้น เป็น การปฏิบัติต่อกัน ของมิตรแท้ที่ควรคบหาเป็นเพื่อน เพราะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างฐานะให้สำเร็จในปัจจุบัน และการดำรงชีวิต อีกทั้งเป็นการร่วมสร้างเครือข่ายคนดี เมื่อทุกคนเป็นผู้มีลักษณะของมิตรแท้ สังคมย่อมมีความเจริญ และอยู่กันอย่างสงบสุข สามารถพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันได้ด้วยความจริงใจ ซึ่งเป็นคุณธรรมส่งเสริมต่อ ความสำเร็จในการสร้างฐานะ ให้มั่นคงได้อย่างรวดเร็ว ไม่เพียงสำเร็จโดยลำพัง แม้ในชุมชนสังคมเดียวกันย่อมมีฐานะเศรษฐกิจ ที่ดีด้วยเช่นกัน

๒. ลักษณะและการปฏิบัติของมิตรไมตรี

มิตรไมตรี หรือคนพาลมีลักษณะ ๔ ประการ คือ เป็นผู้ถือเอาประโยชน์จากผู้อื่นฝ่ายเดียว เสียประโยชน์ปรารถนาจะได้มาก เมื่อตัวเองมีภัยจึงทำกิจของเพื่อน และคบเพื่อนเพราะเห็นแก่ประโยชน์ ด้วยลักษณะดังกล่าวของมิตรไมตรีนี้ จึงพึงหลีกเลี่ยงและ ไม่ควรคบหาเป็นมิตร ด้วยมีพฤติกรรมในการปฏิบัติต่อกันดังนี้

๑) ถือเอาแต่ประโยชน์จากผู้อื่นฝ่ายเดียว เป็น พฤติกรรมของคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ไม่มีผลประโยชน์ก็จะไม่คบหา หากร่วมลงทุนทำกิจการ ด้วยแล้ว มิตรประเภทนี้จะไม่ทุ่มเทเวลาในการบริหารกิจการงาน เมื่อกิจการต้องประสบกับปัญหาแล้วจึงให้ความสำคัญกับการทำงาน เพราะเกรงว่าจะ ต้องร่วมรับผิดชอบต่อผลเสียหายทั้งหมดด้วย หรืออาจต้องรีบถอนทุนและหนีจากไป ก่อน ปลอมให้ตนต้องแบกภาระและแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยลำพัง แต่ถ้าวรณกิจดำเนินไปได้ด้วยดี มีผลกำไร มิตรประเภทนี้ไม่ขยันทำงาน แต่ต้องการส่วนแบ่งที่จะได้จากผลกำไรให้เสมอหรือมากกว่าผู้ที่มีความตั้งใจและทุ่มเททั้งกาย ลังกายและสติปัญญาในการบริหารกิจการ มิตรประเภทนี้เป็นผู้มีความเอาใจเอาเปรียบผู้อื่น

๒) ชอบพูดแต่เรื่องไม่เป็นสาระหาประโยชน์ไม่ได้ คนที่ชอบพูดแต่เรื่องอดีตและสิ่งที่ยังมาไม่ถึง ย่อมเป็นคนที่ไม่อยู่กับปัจจุบัน ไม่ยอมรับความจริง ดีแต่พูด ไม่ชอบทำ และสงเคราะห์มิตรด้วยสิ่งของโดยไม่เคยคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้รับจะได้ในสิ่งที่ให้ ขอเพียงได้ชื่อว่า ให้แล้วเป็นพอ แม้ในยามที่ต้องขอความช่วยเหลือด้วยมีกิจธุระ จำเป็นในบางคราว ก็มักอ้างเหตุขัดข้องที่ไม่สามารถช่วยได้ ทั้งๆ ที่เคยให้คำมั่นว่าจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๓) ขาดความจริงใจ ซึ่งเป็นธรรมชาติของกิเลสมนุษย์ที่ชอบให้คนพูดจาเอา ใจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องดีหรือไม่ ก็ขอให้มีคนคล้อยตามเพื่อความสบายใจ ทำให้เกิดความมั่นใจในขณะที่ทำ หรือในเรื่องที่พูด แต่หากสิ่งที่ทำหรือเรื่องที่พูดนั้น เป็นสิ่งที่ดี เมื่อทำ แล้วหรือพูดแล้ว เมื่อ ตนเห็นด้วยว่าเป็นความดี ก็สรรเสริญหรือชมเชยต่อหน้าเพื่อน ซึ่งจะทำให้เพื่อนมีกำลังใจและมีความสุขมากขึ้น ในทางตรงข้าม หากสิ่งที่เพื่อนได้กระทำหรือเรื่องที่พูด ไปในทางที่ไม่ถูกต้องโดยธรรม แม้ไม่เห็นด้วยก็จะนำไปนินทาลับหลัง แต่ ต่อหน้าเพื่อน ก็ไม่ปฏิเสธ การกระทำความผิดนี้ เป็นการทำร้ายเพื่อน เพราะเพื่อนไม่มีโอกาสที่จะได้รับรู้ความจริงและได้แก้ไขปรับปรุงข้อผิดพลาดที่ตนมีอยู่เลย แต่จะสร้างความเชื่อมั่นอย่างผิดๆ จนเป็นความหลงผิดอย่างไม่รู้ตัว สิ่งเหล่านี้มักจะเกิดขึ้นกับผู้ที่มีอำนาจ ที่ชอบให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเอาใจ ไม่ซัดใจไปทุกเรื่อง นำมาซึ่งความเดือดร้อนในภายหลัง

๔) ซักขวนแต่ในเรื่องให้หลงติดในอบายมุข เป็นหนทางที่พระพุทธเจ้าทรงมีคำสอนให้สั่น ไม่ควรไปเกี่ยวข้อง ทั้งในเรื่องการดื่มของมึนเมา ทำให้ขาดสติ อาจเกิดการทะเลาะวิวาท เป็นเหตุให้ร่างกายต้องได้รับอันตราย และสูญเสียทรัพย์สิน แม้ดื่มอย่างต่อเนื่อง ทำให้สุขภาพเสื่อมโทรม มีโรคแทรกซ้อนได้ง่าย การเที่ยวไปตามตรอกซอกซอยในเวลากลางคืน อาจได้รับอันตรายจากโจรร้ายที่ชอบจี้ปล้นในเวลากลางคืน ทำให้ต้องเสียทรัพย์ และเป็นการเสียเวลาในการพักผ่อนเพื่อ ให้อวัยวะพร้อมที่จะประกอบกิจการงานในวันต่อไป สำหรับการเที่ยวดูการเล่นนั้น ถ้าไปดูดนตรี การขับร้องในเวลากลางคืน หรือละครต่างๆ อาจทำให้หลงติด ต้องคอยติดตามเฝ้าดู และขาดปัญญาในการพิจารณาเลือกดูเฉพาะในสิ่งที่ประโยชน์ ยิ่งเป็นการเสียทรัพย์โดยไม่จำเป็น นอก จากนี้ เพื่อนที่ชอบซักขวนให้หมกมุ่นในการพนัน ย่อมต้องพบกับจุดจบในชีวิตคือ ความล้มเหลวแห่งทรัพย์ ไม่สามารถรักษาทรัพย์

สมบัติที่มีไว้ได้ เพราะเมื่อพินัยแพแล้ว มักชวนให้เล่นต่อเพื่อเอาชนะ ดังนั้น เพื่อนที่ชักชวนไปในทางเสื่อมแห่งทรัพย์สินคือ อบายมุขทั้ง ๔ นั้น ย่อมรักษาทรัพย์สินไม่ได้

ดังนั้น มิตรที่ไม่ควรคบหา คือ มิตรเทียม หรือมิตรไม่แท้ มี ๔ จำพวก แต่ละ จำพวกก็มี ลักษณะต่างๆ ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น ได้แก่ มิตรที่ถือเอาแต่ประโยชน์จากผู้อื่นอย่างเดียว มิตรดีแต่พูด มิตรพูดประจบ และมิตรชักนำในทางเสื่อม มิตรไม่แท้เหล่านี้มีแต่จะทำให้ต้องเสียทรัพย์สิน แม้ต้องการให้ทรัพย์สินมีขึ้นก็มีไม่ได้ และเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตให้ประสบผลสำเร็จ จึงควรหลีกเลี่ยง ไม่คบหามิตรที่มีลักษณะดังกล่าว และควรฝึกตนที่จะไม่ให้เป็นผู้มีพฤติกรรมดังเช่น มิตรเทียม หรือ มิตรไม่แท้ดังกล่าว

การประยุกต์ใช้หลักกัลยาณมิตตตาในชีวิตประจำวัน หรือการถึงพร้อมด้วยความเป็นผู้มีมิตรดี เพื่อแก้ไขปัญหา การคบคนพาลเป็นมิตร ซึ่งปัจจุบันเป็นยุคของการแข่งขัน ซึ่งดีชิงเด่น เอาเปรียบซึ่งกันและกันเพื่อความอยู่รอด สังคมต้องอยู่ร่วมกัน มีทั้งที่เป็นคนดี มีศีลธรรม และเป็นคนพาล ปะปนกันไป ดังนั้น การได้เรียนรู้ถึงลักษณะของมิตรแท้ และมิตรไม่แท้ จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาเลือกคบหาคนดีไว้เป็นมิตร และสร้างเครือข่ายคนดีให้มากในสังคม อันจะนำมาซึ่งความเจริญและมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี โดยเฉพาะในเรื่องการแสวงหาทรัพย์สินเพื่อสร้างฐานะให้มั่นคงได้อย่างรวดเร็ว เพราะมิตรแท้ย่อมแนะนำแต่สิ่งที่ดีและ คอยสนับสนุนให้ธุรกิจของเพื่อน มีความเจริญก้าวหน้า หาทรัพย์สินได้คล่องตัว ขึ้น ในทางกลับกันถ้าคบหาคนพาลเป็น มิตร คือคบมิตรเทียมเป็นเพื่อน มีแต่จะนำความเดือดร้อน มาสู่ตน ต้องเสียทรัพย์สิน และอาจหมดสิ้นไปในที่สุด เพราะเป็นมิตรไม่หวังดี ในทางพระพุทธศาสนาจึงมีคำสอนว่า ถ้าไม่สามารถคบหาคน ดีที่มีศีลเป็นต้น ที่ดีกว่า หรือดีเสมอตน คบเป็นเพื่อนแล้ว ก็ จงอย่าคบคนพาลเป็นเพื่อนเลย เพราะจะทำให้ตนเสื่อมจากคุณความดี แม้ทรัพย์สินที่มีอยู่ก็ไม่สามารถรักษาไว้ให้ปลอดภัย ตนเองจึงต้องมีความเชื่อมั่นในคุณความดีว่าจะสามารถแสวงหาทรัพย์สินได้ด้วยตนเอง และประสบผลสำเร็จในการสร้างฐานะ ได้อย่างมีความสุข แม้ว่าจะต้องใช้เวลาและความเพียรพยายามมากขึ้น แต่ก็จะมีความภาคภูมิใจในทรัพย์สินที่ หามาได้ และสามารถรักษาทรัพย์สินให้มีความมั่นคง

๔.๑.๔ ประยุกต์ใช้หลักสมชีวิตาแก้ปัญหาโทษที่เกิดจากการใช้สอย

ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งต้องมีกิจกรรมมากมายให้ต้องมีการใช้สอยทรัพย์สินที่หามาได้ การนำหลัก สมชีวิตา หรือถึงพร้อมด้วยการเลี้ยงชีพอย่างเหมาะสม คือ ไม่ฟืด เคืองหรือตระหนี่จนเกินไป และไม่ฟุ่มเฟือยจนเกินฐานะ ซึ่งเป็นการปฏิบัติต่อทรัพย์สินที่ไม่ถูกต้อง การรู้จักประมาณการใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล เป็นการเลี้ยงชีพอย่างพอเหมาะ ทำให้สามารถเก็บสะสมทรัพย์สินได้อีกวิธีหนึ่ง ฐานะ เศรษฐกิจย่อม มีความมั่นคงยิ่งขึ้น ดังนั้น ในชีวิตป ระจำวันซึ่งต้อง มีการใช้จ่ายทรัพย์สินเพื่อตอบสนองความต้องการของชีวิตทั้งด้วยปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เกินความจำเป็น นับเป็นปัญหาของการสร้างหนี้สินเพื่อใช้สอยบริโภคในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้ไม่สามารถสร้างฐานะให้สำเร็จได้ในปัจจุบัน การนำหลักสมชีวิตา มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อแก้ไขปัญหการใช้สอยไม่เหมาะสมตามฐานะ ดังนี้

๑. แก้ไขปัญหาความฟุ่มเฟือย

ความฟุ่มเฟือย มักเกิดจากความต้องการความสะดวกสบายในเรื่องความเป็นอยู่ หรืออาจต้องการอวดแข่งทางฐานะโดยไม่คำนึงถึงความเป็นจริงของฐานะที่เป็นอยู่ ความฟุ่มเฟือยจึงเป็นปัญหาที่ส่วนใหญ่มีสาเหตุ มาจากการวิ่งตามกระแสวัตถุนิยม เมื่อ รายจ่ายเกินรายรับ สิ่งที่มาคือ ความทุกข์ที่เกิดจากการมีหนี้ จึงต้องดิ้นรนหาทรัพย์มาเพื่อใช้คืนเจ้าหนี้ ทั้งต้นเงินและดอกเบี้ย ดังนั้น ความฟุ่มเฟือยที่เกิดจากความประมาทในการใช้จ่ายที่เกินฐานะ จนปล่อยให้กิเลสถามครบบำจิดใจ ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ที่เป็นเหตุให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งในทางพระพุทธศาสนามีคำสอนให้เลี้ยงชีพด้วยความสันโดษ

ความสันโดษ เป็นคุณธรรมที่สร้างความสุขให้กับชีวิตได้อย่างยั่งยืน เพราะผู้มีความสันโดษ ในจิตใจจะมีความยินดีในสิ่ง ที่ตนมี ตนได้ และยินดีในสิ่งที่ได้ตามควร ไม่ต้องดิ้นรนในการแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการเกินฐานะ จนเป็นเหตุของการสร้างหนี้อย่างต่อเนื่องตราบเท่าที่ยังดำเนินชีวิต บนเส้นทางของนักบริโภคนิยม ที่วัดความสำเร็จของชีวิตได้จากสิ่งที่ตนได้ ตนมี แต่ไม่คำนึงถึงความเหมาะสมของฐานะ ดังเช่น ผลการวิจัยในเรื่อง การเป็นข้าราชการครูในอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของข้าราชการครูที่มีหนี้สิน ได้แก่ ปัจจัยด้านค่านิยมและปัจจัยด้านพฤติกรรม โดยปัจจัยด้านค่านิยมที่มีผลมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการใช้เครื่องอำนวยความสะดวก รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการใช้ของฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น สำหรับปัจจัยด้านพฤติกรรมที่มีผลมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการใช้การดูแลสุขภาพ รองลงมาคือ การเข้าสังคม หรือการพบปะสังสรรค์ เมื่อเปรียบเทียบทั้งสองปัจจัยแล้วพบว่า ปัจจัยด้านค่านิยมมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของข้าราชการครูที่มีหนี้สินมากกว่าปัจจัยทางด้านพฤติกรรม และในการวิจัยครั้งนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหของข้าราชการครูที่มีหนี้สินให้ยั่งยืนและไม่ก่อหนี้ก็คือ ข้าราชการครูที่เป็นหนี้จะต้องแก้ปัญหาที่ตนเอง ก่อนเท่านั้น โดยปรับเปลี่ยนท่าที พฤติกรรม ค่านิยม คิดใหม่และลงมือปฏิบัติใหม่ แล้วยึดหลัก กระบวนการเรียนรู้ที่อาศัยภูมิปัญญาดั้งเดิมผสมผสานกับคำสอนของศาสนา หรือทฤษฎีต่างๆ เช่น ทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่มุ่งเน้นให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีพอเพียง...^๒

จากผลการวิจัยดังกล่าวมานี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของข้าราชการครูในอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลกเท่านั้น หากเมื่อพิจารณาถึงข้าราชการครูทั่วประเทศแล้ว ก็ยังมักมีประพันธ์รางวัลซีไรต์ ได้กล่าวถึงอาชีพครูว่า “ครูเป็นอาชีพที่มีหนี้สินมากที่สุด ”^๓ จากที่กล่าวแล้ว หาก พิจารณาถึงความสอดคล้องระหว่างหนี้สินที่มีมากกับความเจริญทางด้านวัตถุที่มีเทคโนโลยีที่สูงขึ้น น่าจะเป็นเหตุของการมีพฤติกรรม และค่านิยม ซึ่งเป็นปัจจัยทำให้ใช้จ่ายเกินจำเป็น เริ่มจากหนี้เล็กน้อย เทคโนโลยียังไม่ทันสมัย ไม่สร้างแรงจูงใจต่อความต้องการมากนัก และเมื่อค่าครองชีพมีต้นทุนที่สูงขึ้นตามเทคโนโลยี ที่มีการพัฒนายิ่งๆ ขึ้น จึงกลายเป็นแรง ผลักดันให้เกิดความต้องการที่สูงขึ้น การก่อหนี้ย่อมต้องมาก ขึ้น

^๑ เสริมสกุล บุญภักดี, “ค่านิยมและพฤติกรรมในการดำรงชีวิตของข้าราชการครูที่มีหนี้สิน อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก”, การวิจัยปัญหาเศรษฐกิจปัจจุบัน (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๔), หน้า ๔๓.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๓ – ๔๔.

^๓ ไพวรินทร์ ขาวงาม บันเทิง : คอลัมน์เด็ด “ครูเป็นอาชีพที่มีหนี้สินมากที่สุด”, (ออนไลน์) แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net> (๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖).

ตามลำดับ ในขณะที่รายได้เพิ่มในสัดส่วนที่ไม่สมดุลกับรายจ่ายที่เกิดขึ้น ทำให้ต้องก่อหนี้เพื่อนำมาใช้จ่าย ทั้งที่จำเป็นและไม่จำเป็นในชีวิตประจำวัน

ด้วยเหตุที่คฤหัสถ์ หรือผู้ครองเรือน ดันรนแสวงหาทรัพย์เพื่อตอบสนองความเป็นอยู่ให้มี ความสะดวกสบายในการดำรงอยู่ของชีวิต ความต้องการเหล่านี้ ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนจากการพึ่งพา ธรรมชาติเป็นการใช้เทคโนโลยีสนองความต้องการในทุกด้าน ศีลทั้งประชากรก็มีจำนวนเพิ่มขึ้น ทำให้เกิด การแข่งขัน แย่งชิง เพื่อให้ตนได้ในสิ่งที่ต้องการ ด้วยวิธีการต่างๆ มีทั้งถูกต้องและไม่ถูกต้องโดยธรรม ซึ่ง สร้างปัญหาให้กับสังคมในยุคบริโภคนิยมอย่างไม่จบสิ้น ดังนั้น ยังมีความเจริญทางด้านวัตถุมากเท่าใด ความเจริญทางด้านจิตใจก็ยิ่งต้องพัฒนาให้เจริญขึ้น เพื่อให้มีปัญญารู้เท่าทัน ไม่ตกเป็นทาส ของวัตถุมาก นำมาซึ่งทุกข์ในภายหลัง การดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย เป็นสิ่งที่ต้อง ฝึกฝนสร้างนิสัยให้มีความยินดีและพอใจในสิ่งที่ตนมี ตนได้ และยินดีตามควรใน สิ่งที่ได้ หากไม่ควรมี ควรได้ก็จะไม่ยินดีรับในสิ่งนั้นๆ เมื่อระลึกได้อยู่เช่นนี้ ย่อมไม่ก่อหนี้เพื่อไปหมดสิ้นไปกับสิ่งที่เกินฐานะ ของตน ในชีวิตประจำวันจึงต้องฝึกความอดทนใช้ชีวิตอย่างสันโดษ และศึกษาให้เข้าใจในเรื่องของทาง เสื่อมแห่งโภคทรัพย์ ๔ ประการ ได้แก่ หมกมุ่นในหญิงกลางคืน ชอบดื่มสุรา เล่นการพนัน และคบแต่ มิตรชั่วหรือคนพาล ซึ่งก็เป็นเหตุของความประมาท ทำให้เสียทรัพย์ จึงควรหลีกเลี่ยงไม่ใช้ชีวิต ให้หลง ติดในทางเสื่อมแห่งทรัพย์ดังกล่าว แต่จะใช้ปัญญาเป็นเครื่องพิจารณาก่อนการใช้จ่ายทรัพย์ที่เกินความ จำเป็น

๒. แก้ไขปัญหาความตระหนี่

ความตระหนี่ เป็นพฤติกรรมของผู้ที่มีความหวงแหนทรัพย์ ไม่ใช่สอยท ทรัพย์ให้เกิด ประโยชน์ในทางที่ชอบในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ แม้ปัจจัย ๔ เพื่อการดำรงชีพให้เป็นไปอย่างมีความสุขก็ ไม่ใช่สอยให้เหมาะสม เพราะเกรงว่าจะหมดสิ้นไป ความตระหนี่นี้ ไม่เพีย ยงแต่ตนเองจะไม่ได้รับ ประโยชน์จากทรัพย์แล้ว ยังส่งผลต่อบุคคลในครอบครัวที่ต้องมีคุณภาพชีวิตไม่ต่างจากผู้ไร้ทรัพย์ การ หวงแหนทรัพย์และไม่ใช้ทรัพย์ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน อาจส่งผลต่อสุขภาพของ ตนเองและคนในครอบครัว ตลอดจนบริวารในความรับผิดชอบ เช่น สุขภาพร่างกายทรุดโทรม เพราะ ขาดอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายทำให้เจ็บป่วยได้ง่าย อีกทั้งหวงแหนการรักษาในยามเจ็บป่วย เป็นต้น แม้จิตใจก็ไม่มีความสุขเท่าที่ควร เพราะไม่สามารถตอบสนองความต้องการ ที่แท้จริงของชีวิตได้ เช่น การบริจาคเงินให้กับผู้ยากไร้ การสร้างโรงพยาบาล หรือการบริจาคอื่นๆ เพื่อการสาธารณกุศล เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ คือ การสละทรัพย์ของตนเพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่น เป็นการให้ ซึ่งผู้ให้ย่อมได้รับ ความสุข ไม่ว่าจะมากหรือน้อยต้องให้ตามแต่ฐานะที่เหมาะสม ความตระหนี่ เป็นโทษของโภคทรัพย์ ที่ ไม่ใช่ให้เกิดประโยชน์ ในขณะที่ยังมีโอกาสนี้ แต่จะกลายเป็นโอกาสของผู้ที่เป็นทนายท หรือผู้ได้ ครอบครองทรัพย์สมบัติของตนได้ใช้ประโยชน์จากโภคทรัพย์หลังจากที่ตนตายจากไป เพราะทรัพย์ สมบัติใดๆ ไม่ว่าจะมากหรือน้อยก็ไม่สามารถนำติดตัวไปได้

ดังนั้น ความตระหนี่ จึงเป็นการปฏิบัติต่อ โภคทรัพย์ที่ไม่ถูกต้อง เพราะโภคทรัพย์มีไว้เพื่อ ใช้สอยให้เกิดประโยชน์ในทางชอบธรรม เพื่อการดำรงชีพอย่างเหมาะสมทั้งแก่ตนและบุคคลอื่นให้ ได้รับความสุขตามฐานะ ไม่ให้ผิดเคืองจนเกินไป จึงควรกำจัดความตระหนี่ ไม่ให้ครอบงำจิตใจได้ด้วยการ ฝึกนิสัยให้เห็นประโยชน์ของการให้ เพื่อ เป็นการเกื้อกูลผู้อื่นให้ได้รับความสุข และเห็นโทษของ ความตระหนี่ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างเหมาะสม

ทั้งความฟุ่มเฟือย และความตระหนี่ในการปฏิบัติต่อโภคทรัพย์ จึงเป็น โทษที่เกิดจากการใช้สอย เพราะโภคทรัพย์ที่มีอยู่อาจต้องหมดสิ้นไป ด้วยความฟุ่มเฟือย แม้การเลี้ยงชีพอย่าง ฝืดเคือง ด้วยความตระหนี่ ด้วยกลัวว่าทรัพย์นั้นจะหมดไป ดังนั้น ในการประยุกต์ใช้หลักสมชีวิตาใน ชีวิตประจำวันแก้ปัญหาคความฟุ่มเฟือยด้วยหลักสันโดษ และเห็นอานิสงส์ของการให้ แก้ไขปัญหาคความตระหนี่ จึงเป็นการปฏิบัติต่อโภคทรัพย์ได้อย่างถูกต้อง ผู้เลี้ยงชีพได้อย่างเหมาะสมย่อม สามารถสร้างฐานะให้สำเร็จในปัจจุบัน และมีความสุขจากการใช้จ่ายที่คำนึงถึงความสมดุลของรายรับและรายจ่ายที่เหมาะสมด้วยสติและปัญญา

ดังนั้น การประยุกต์ใช้แนวทางในการบริหารจัดการโภคทรัพย์อำนวยการประโยชน์สุขขั้นต้น หรือในปัจจุบัน (ชาตินี้) ในชีวิตประจำวัน เพื่อสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้สำเร็จในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ เป็นเป้าหมายของคฤหัสถ์ผู้ครองเรือนที่ปรารถนาความสุขจากการมีทรัพย์ ซึ่งต้องปฏิบัติต่อทรัพย์ด้วยการ แสวงหา เก็บรักษา และใช้จ่ายอย่างเหมาะสมหลักทฤษฎีธรรมิกัตถสังวัตตนิกรม ๔ เป็นหลักธรรมในทาง พระพุทธศาสนาที่เอื้อประโยชน์ต่อการสร้างฐานะและแก้ปัญหาคความล้มเหลวในการสร้างฐานะได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วย อุฏฐานสัมปทา หรือการถึงพร้อมด้วยความหมั่น นำมาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาคความเกียจคร้าน อารักขสัมปทา หรือถึงพร้อมด้วยการรักษา นำมาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาคการไม่เก็บรักษา กัลยาณมิตตตา หรือคบคนดีเป็นมิตร นำมาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาคการคบคนพาล และสมชีวิตา หรือมีความเป็นอยู่เหมาะสม นำมาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาคโทษที่เกิดจากการใช้สอย โดยเฉพาะในยุควัตถุนิยม ได้สร้างปัญหาให้เกิดขึ้น ทั้งในระดับครัวเรือน และ สังคมโดยรวม ด้วยภาระหนี้สินที่เกิดจากความ ประมาทในการใช้สอยที่เกินฐานะ นับเป็นปัญหาที่ส่งผลทำให้ชีวิตขาดความเป็นอิสระ ไม่สามารถสร้าง ฐานะให้สำเร็จได้ในเวลาอันควร การเข้าใจและเข้าถึงปัญหา และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาคให้เหมาะสมตามหลักทฤษฎีธรรมิกัตถสังวัตตนิกรม ๔ ประการดังกล่าว คือ ขยันทำงาน ไม่ปล่อยให้ความ เกียจคร้านครอบงำจิตใจ รู้จักเก็บรักษาทรัพย์ที่หามาได้ให้ปลอดภัย ตามหลักโภควิภาค ๔ และตาม หลักกกุลจิรัฐติธรรม ไม่คบคนพาล และใช้จ่ายอย่างเหมาะสม ไม่ฟุ่มเฟือย หรือตระหนี่ฝืดเคือง จนเกินไปในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ เพราะสุดท้ายแม้ตายก็ไม่สามารรถนำโภคทรัพย์ที่มีอยู่ติดตัวไปได้ เมื่อ ปฏิบัติได้เช่นนี้ในชีวิตประจำวัน ชีวิตย่อมประสบความสำเร็จในการสร้างฐานะเพื่ออำนวยการประโยชน์สุข ขั้นต้นได้อย่างรวดเร็ว และไม่สร้างความเดือดร้อนให้เกิดขึ้นในภายหลัง

๔.๒ ประยุกต์ใช้การบริหารจัดการทรัพย์ที่หามาได้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อแก้ปัญหาคการขาดวินัยทางการเงิน

ทรัพย์ที่หามาได้ไม่ว่าจะมากหรือน้อย หากไม่มีการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทรัพย์นั้น อาจต้องหมดสิ้นไปด้วยสาเหตุๆ ต่าง โดยเฉพาะ โทษที่เกิดจากพฤติกรรมการใช้ จ่ายด้วยความประมาทของตนเอง ในชีวิตประจำวัน ซึ่งในทางพระพุทธศาสนาได้มีแนวทาง ในการปฏิบัติต่อ ทรัพย์ที่หามาได้ ด้วยการนำหลักโภควิภาค ๔ มาประยุกต์ใช้ โดยการจัดสรรเป็น ๔ ส่วน คือ ส่วน หนึ่งใช้สอย ๒ ส่วนใช้ประกอบการงาน ส่วนที่ ๔ เก็บไว้ใช้ในยามจำเป็น วิธีดังกล่าวเป็นการ วางแผนทางการเงิน และสร้างวินัยทางการเงินจากทรัพย์ที่หามา ได้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งสามารถสร้างความสุขให้มากขึ้นทั้งในชาตินี้ และแม้ชีวิตหลังความตายก็พบสุขในสวรรค์

วินัยทางการเงิน จึงมีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิตในประจำวัน ด้วยหลักโศกวิภาค ๔ นี้ เมื่อปฏิบัติได้ย่อมเข้าใจถึงประโยชน์ ซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

๑. สามารถสร้างฐานะได้สำเร็จ และมีความสุขจากการมีทรัพย์
๒. ใช้จ่ายทรัพย์ในทางที่เป็นประโยชน์โดยชอบ เป็นความสุขจากการใช้จ่ายทรัพย์
๓. มีความสุขจากการเลี้ยงชีพที่ไม่มีหนี้
๔. เห็นโทษของการไม่สำรวมกาย วาจา และใจ ในการเลี้ยงชีพให้เหมาะสม เป็นความสุขจากการไม่ประพฤติดิในทางที่เป็นโทษ

หลักโศกวิภาค ๔ จึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการ แก้ปัญหาการขาดวินัยทางการเงิน และเป็นที่มาของความสุขที่พึงมีสำหรับการเลี้ยงชีพของคฤหัสถ์ผู้ครองเรือน ในชีวิตประจำวันจึงต้องหมั่นฝึกฝนสร้างวินัยทางการเงินจากทรัพย์ที่แบ่งไว้ ๔ ส่วนอย่างเคร่งครัด ด้วยการตั้งสัจจะที่จะปฏิบัติ และในทางพระพุทธศาสนาได้มีคำสอนให้พิจารณาในเรื่องที่จะทำ คำที่จะพูด และต้องคิดให้ดีกว่าแล้วจึงทำ และพูด หากสิ่งที่จะทำนั้นเป็นประโยชน์ก็จงทำ และพูด ถ้าเป็นไปเพื่อการเบียดเบียนตนเองและบุคคลอื่นก็จงหยุดทำและหยุดพูดในสิ่งนั้นๆ พึงสอนใจตนเองอยู่เนืองๆ ที่จะต้องระมัดระวังไม่ทำ ไม่พูด และไม่คิดในสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ เพราะเป็นที่มาของปัญหาให้เกิดทุกข์ยากลำบากในการดำเนินชีวิต ดังนั้น ในการแก้ปัญหาการขาดวินัยทางการเงิน ตามหลักโศกวิภาค ๔ ด้วยการจัดสรรทรัพย์เป็น ๔ ส่วน เท่าๆ กัน ซึ่งในแต่ละส่วนมีวิธีบริหารจัดการในชีวิตประจำวัน ดังนี้

๔.๒.๑ วิธีบริหารจัดการทรัพย์ส่วนที่ ๑

ทรัพย์ส่วนที่ ๑ จัดสรรเพื่อใช้สอย ในทางพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับการใช้สอยทรัพย์ที่หามาได้โดยชอบธรรม ไม่ใช่หาได้ด้วยการคดโกง ผิดกฎหมาย ต้องเป็นสัมมาชีพ และใช้สอยให้เกิดประโยชน์สูงสุด และถูกต้องตามเหตุผล ด้วยการประยุกต์ใช้ตามหลักโศกอาทियะ และหลักปิดป้องทศ ๖ ดังนี้

๑. ประยุกต์การจัดการใช้จ่ายตามหลักโศกอาทियะ ๕ ประการ

๑.๑ ใช้จ่ายให้เหมาะสม คือ การใช้สอยบริโภคในชีวิตประจำวันด้วยความไม่ผิดเคื่อง หรือตระหนี่ และไม่ฟุ่มเฟือยจนเกินไป ให้ บำรุงตนเองและบุคคลในครอบครัว ได้แก่ มารดา บิดา บุตร ภรรยา (สามี) และบุคคลในปกครองให้มีความสุขด้วยปัจจัย ๔ และสิ่งอำนวยความสะดวกสบายพอแก่ฐานะ มีอย่างไรก็ใช้จ่ายเช่นนั้นเหมือนกัน บำรุงทั้งกายและใจให้ได้รับความสุข เมื่อคนรอบข้างมีความสุข ย่อมเป็นพลังสนับสนุนให้การดำเนินชีวิตประสบความสำเร็จในทุกๆ ด้าน

๑.๒ แบ่งปัน เสียสละเพื่อประโยชน์สุขทางสังคม เช่น การบริจาคเป็นสาธารณกุศล สร้างโรงพยาบาล สร้างสะพาน เป็นต้น แม้แขกผู้มาเยือน ก็ต้องให้การต้อนรับด้วยความเต็มใจเป็นอย่างดี ให้เกิดความประทับใจและมีความสุขที่ได้มาเยือน นอกจากนี้ ต้องให้ความสำคัญกับการสร้างบุญ ด้วยการให้ทานกับภิกษุผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เพื่อเป็นต้นทุนของชีวิต ซึ่งในทางพระพุทธศาสนาได้มีคำสอนให้ชาวพุทธให้ทานหรือสร้างบุญ เพราะบุญที่ทำไว้ดีแล้ว ย่อมส่งผลเกื้อกูลให้ได้รับผลในปัจจุบันและอนาคตอย่างแน่นอน ในการดำเนินชีวิตประจำวันจึงต้องสร้างบุญควบคู่ไปกับการแสวงหาทรัพย์ ความร่ำรวยหรือการมีฐานะเศรษฐกิจที่ดีและมั่นคงนั้น ก็ต้องอาศัยบุญเก่าที่ได้สร้างมาแล้วแต่อดีตเป็นต้นทุนส่งผล และเมื่อได้ทำบุญกุศลเป็นความดีแล้ว ก็ต้องอุทิศส่วนกุศลให้บรรพชน มีการบูชาเทวดา

และต้องทำหน้าที่ในฐานะพลเมืองที่ดีด้วยการเสียภาษีให้แก่รัฐ จึงอาจกล่าวได้ว่า การแบ่งปันเสียสละเพื่อประโยชน์สุขทางสังคม เป็นการใช้จ่ายที่ทำให้เกิดความสุข และได้ชื่อว่าเป็นคนดี ไม่เห็นแก่ความสุขส่วนตน แต่เป็นผู้คำนึงถึงประโยชน์แก่คนหมู่มาก เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

๑.๓ ละเว้นอบายมุข ๖ ได้แก่ การเสพสุรา การเที่ยวเตร่ในเวลากลางคืน การเล่นการพนัน การดูหนังดูละคร การคบคนชั่วเป็นมิตร และความเกียจคร้าน ซึ่งเป็นเหตุให้ทรัพย์ต้องพินาศ ต้องไม่เกี่ยวข้อง ไม่มัวเมา ไม่หมกมุ่น และไม่หลงติด ให้มีปัญญาเป็นเครื่องพิจารณาผลดีออก เพราะหากเข้าไปเกี่ยวข้องแล้วย่อมมีทุกข์ และความทุกข์นี้ไม่เพียงเกิดขึ้นกับตนเองให้เดือดร้อน ยังส่งผลต่อคนรอบข้าง อันเป็นที่รักต้องได้รับความทุกข์ยากเช่นกัน

๒. ประยุกต์การจัดการใช้จ่ายตามหลักปิดป้องทิศ ๖

๒.๑ ใช้ทรัพย์ให้เป็นประโยชน์ต่อทิศเบื้องหน้า

ทิศเบื้องหน้า ได้แก่ มารดาบิดา และบุตร ซึ่งต่างมีหน้าที่และควมรับผิดชอบต่อกันตามฐานะ ทรัพย์จึงสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ด้วยการปฏิบัติดังนี้

๑) ใช้ทรัพย์ในการทำหน้าที่ของบุตรที่พึงปฏิบัติต่อมารดาบิดา

มารดาบิดา เป็นผู้ให้กำเนิด และเลี้ยงดูเรามาด้วยความอดทน เป็นบุคคลที่ต้องสำนึก ในพระคุณ และต้องมีความกตัญญูเลี้ยงดูท่านเป็นการตอบแทน ให้ท่านมีความสุขกายและสุขใจ ใช้ทรัพย์อำนวยความสะดวกในการทำหน้าที่ให้ถูกต้องตามเหตุผล ด้วยการปฏิบัติดังนี้

๑.๑) จัดหาปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพ ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย เลี้ยงดูท่านในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ แม้ปัจจัยอื่นที่นอกเหนือจากปัจจัย ๔ แล้ว เพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่ท่าน หากพอจัดหาได้ก็พึงกระทำให้ตามฐานะอันควร

๑.๒) เป็นคำดูแลรักษาเมื่อท่านเจ็บป่วย

๑.๓) สนับสนุนในการสร้างบุญกุศลขณะที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ เช่น การทำทาน ช่วยเหลือผู้ยากไร้ สร้างสาธารณกุศล เป็นต้น

๑.๔) ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ท่าน เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว

๒) ใช้ทรัพย์ทำหน้าที่ของมารดาบิดาที่พึงปฏิบัติต่อบุตร

มารดาบิดา นอกจากต้องทำหน้าที่ในการอบรมให้บุตรเป็นคนดี ด้วยการประพฤติตนให้อยู่ในศีล ๕ และสอนให้เข้าใจในการวางท่าทีและวิธีปฏิบัติต่อทรัพย์ให้ถูกต้องแล้ว มารดาบิดายังต้องใช้ทรัพย์อำนวยความสะดวกในการทำหน้าที่เพื่อเลี้ยงดูบุตร ดังนี้

๒.๑) เป็นค่าเลี้ยงดูบุตรในวัยที่ยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ด้วยการจัดหาปัจจัย ๔ เพื่อการดำรงชีพ

๒.๒) สนับสนุนส่งเสริมในด้านการศึกษาศิลปวิทยา หาความรู้ เพื่อให้มีปัญญาในการสร้างฐานะในวัยอันควร

๒.๓) เป็นค่ารักษาพยาบาลเมื่อยามป่วยไข้

๒.๔) สนับสนุนส่งเสริมบุตรในการลงทุนประกอบอาชีพ เพื่อสร้างฐานะเลี้ยงตนและครอบครัวให้มั่นคง

๒.๕) มอบทรัพย์สินสมบัติให้บุตรเมื่อถึงวัยชรา

จากที่กล่าวแล้วถึงการใช้ทรัพย์สินให้เป็นประโยชน์ต่อการทำหน้าที่ของทิศเบื้องหน้า ประกอบด้วย มารดาบิดา และบุตร ซึ่งต้องปฏิบัติต่อกันให้เกิดความสุข ชีวิตที่ขาดแคลนทรัพย์สินย่อมเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิต ดังนั้น ทรัพย์สินจึงสามารถสนับสนุนให้การทำหน้าที่ต่อกันด้วยความรับผิดชอบดำเนินไปได้ด้วยดีอย่างเหมาะสม

๒.๒ ใช้ทรัพย์สินให้เป็นประโยชน์ต่อทิศเบื้องขวา

ทิศเบื้องขวา คือ อาจารย์ ซึ่งคอยเอาใจใส่ ชี้แนะให้ศิษย์มีความรู้ มีวิชาในการเลี้ยงชีพ สังคมของทิศเบื้องขวาก็ประกอบด้วย ครูอาจารย์ และศิษย์ ต่างมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อกัน ตามฐานะ ทรัพย์สินจึงสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ด้วยการปฏิบัติดังนี้

๑) ใช้ทรัพย์สินทำหน้าที่ของศิษย์ที่พึงปฏิบัติต่อครูอาจารย์

หน้าที่ของศิษย์ที่สำคัญ คือ ต้องทำให้ครูอาจารย์เกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จ ทั้งในด้านการศึกษา สามารถเลี้ยงชีพและมีความเจริญก้าวหน้า สามารถสร้างฐานะได้มั่นคง และ สามารถใช้ทรัพย์สินในการทำหน้าที่ของศิษย์ที่พึงมีต่อครูอาจารย์ ด้วยการปฏิบัติต่อกัน ดังนี้

๑.๑) บำรุงครูอาจารย์ให้มีความสุขในโอกาสต่างๆ ด้วยอาหารหรือของใช้ต่างๆ ที่อำนวยความสะดวกต่อท่าน ตามฐานะที่ตนพึงกระทำได้ด้วยความยินดีอย่างจริงใจ

๑.๒) เป็นค่าใช้จ่ายในการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ตามที่ท่านแนะนำ

๑.๓) ทำบุญอุทิศส่วนกุศลเมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว เพื่อเป็นการระลึกถึงคุณความดี

๒) ใช้ทรัพย์สินทำหน้าที่ของครูอาจารย์ที่พึงปฏิบัติต่อศิษย์

สิ่งสำคัญในการทำหน้าที่ของครูอาจารย์ที่พึงปฏิบัติต่อศิษย์ คือ ชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องโดยธรรม และมีเป้าหมายในการเลี้ยงชีพอย่างเหมาะสม ไม่เป็นผู้สร้างปัญหาในสังคม ซึ่งสามารถใช้ทรัพย์สินให้เป็นประโยชน์ต่อการทำหน้าที่ของครูอาจารย์ที่พึงมีต่อศิษย์ ด้วยการปฏิบัติดังนี้

๒.๑) ป้องกันศิษย์ให้ปลอดภัยจากปัญหาการเลี้ยงชีพด้วยปัจจัย ๔

๒.๒) สนับสนุนส่งเสริมศิษย์ที่มีความตั้งใจเรียนดี แต่ขาดแคลนทรัพย์สิน

๒.๓) จัดหาสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อประโยชน์ต่อศิษย์ให้ได้รับความรู้ สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง และมีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพการงาน

จากที่กล่าวแล้วถึงการใช้ทรัพย์สินให้เป็นประโยชน์ต่อการทำหน้าที่ของทิศเบื้องขวา ประกอบด้วย ครูอาจารย์ และศิษย์ ซึ่งต้องปฏิบัติต่อกันให้เกิดความสุข ด้วยการอนุเคราะห์ซึ่งกันและกันโดยธรรม และถูกต้องด้วยเหตุผล ดังนั้น ทรัพย์สินจึงสามารถสนับสนุนให้การทำหน้าที่ต่อกันด้วยความรับผิดชอบดำเนินไปได้ด้วยดีอย่างเหมาะสม

๒.๓ ใช้ทรัพย์สินให้เป็นประโยชน์ต่อทิศเบื้องหลัง

ทิศเบื้องหลัง คือ บุตรและภรรยา ซึ่งการปฏิบัติต่อกันในทิศเบื้องหลังนี้ คือ ภรรยา และสามี และถือได้ว่าทั้งภรรยาและสามี เป็นผู้อยู่ใกล้ชิดกันมากที่สุด เป็นทั้งเพื่อนสนิท เป็นผู้มีความอุปการะคอยให้การสนับสนุน ร่วมทุกข์ร่วมสุข เป็นกำลังใจอยู่เบื้องหลังความสำเร็จในชีวิตทุกๆ ด้าน ดังนั้น ในการดำเนินชีวิตเพื่อการ เลี้ยงชีพร่วมกัน ทรัพย์สินจึงมีบทบาทสามารถใช้ให้เกิดประโยชน์ถูกต้องตามเหตุผล ด้วยการปฏิบัติต่อกัน ดังนี้

๑) ใช้ทรัพย์สินทำหน้าที่ของสามีที่พึงปฏิบัติต่อภรรยา

หน้าที่ของสามีที่สำคัญ คือ ต้องยกย่องให้เกียรติภรรยา ไม่ประพฤตินอกใจ มีวาจาที่สุภาพ มอบความเป็นใหญ่ให้ดูแลภายในบ้าน และใช้ทรัพย์สินในการทำหน้าที่ของสามีที่พึงมีต่อภรรยา ด้วยการปฏิบัติต่อกัน ดังนี้

๑.๑) จัดหาปัจจัย ๔ เลี้ยงดูไม่ต้องเดือดร้อน

๑.๒) จัดหาเครื่องประดับ เครื่องแต่งกาย หรือสิ่งที่ภรรยาต้องการ มอบให้ภรรยาเนื่อง ในโอกาสต่างๆ เช่น วันเกิด วันครบรอบแต่งงาน เป็นต้น

๑.๓) เป็นค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาเมื่อยามเจ็บป่วย

๑.๔) จัดหาคนรับใช้เพื่อมาแบ่งเบาภาระหน้าที่ภายในบ้านให้กับภรรยา

๑.๕) มอบทรัพย์สินสมบัติให้ภรรยาดูแล

๒) ใช้ทรัพย์สินทำหน้าที่ของภรรยาที่พึงปฏิบัติต่อสามี

หน้าที่ของภรรยาที่สำคัญ คือ ทำหน้าที่ของการเป็นแม่บ้านดีด้วยความขยันหมั่นเพียร เอาใจใส่ดูแลสามีและญาติของสามีเสมอด้วยญาติของตนให้ได้รับความสุข ไม่ประพฤตินอกใจ รักษาทรัพย์สิน และใช้จ่ายทรัพย์สินด้วยความไม่ประมาท รู้สิ่งจำเป็นและไม่จำเป็น จึงควรใช้ทรัพย์สินในการทำหน้าที่ของภรรยาที่พึงมีต่อสามี ด้วยการปฏิบัติต่อกัน ดังนี้

๒.๑) จัดหาปัจจัย ๔ และสิ่งอำนวยความสะดวกตามฐานะ เพื่อให้ ครอบครัวมีความสุข ไม่ให้ความเป็นอยู่เดือดร้อน

๒.๒) ค่าใช้จ่ายในการดูแลและบำรุงญาติของสามี ให้สมกับฐานะเสมอด้วยญาติของตน

๒.๓) จัดหาสิ่งของหรือตัวเงิน มอบให้เนื่องในโอกาสต่างๆ เช่น งานแต่ง งานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ ทั้งฝ่ายตนเองและสามี เป็นต้น

๒.๔) จัดหาปัจจัย ๔ ร่วมทำกิจการมการกุศล เพื่อเป็นบุญ ให้ครอบครัวอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข

๒.๕) ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ญาติของทั้งฝ่ายสามีที่ล่วงลับไปแล้ว

จากที่กล่าวแล้วถึงการให้ทรัพย์สินให้เป็นประโยชน์ต่อการทำหน้าที่ของทิศเบื้องหลัง ประกอบด้วย ภรรยาและสามี ซึ่งต้องปฏิบัติต่อกันให้เกิดความสุขภายในครอบครัว ชีวิตที่ขาดแคลน ทรัพย์สินย่อมเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตคู่ ส่งผลไปถึงบุตรต้องได้รับความเดือดร้อน ดังนั้น ทรัพย์สินจึงสามารถสนับสนุนให้การทำหน้าที่ต่อกันด้วยความรับผิดชอบดำเนินไปได้ด้วยดี สามารถแก้ปัญหาการอยู่ร่วมกันในสังคมของทิศดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม

๒.๔ ใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ต่อทิศเบื้องซ้าย

ทิศเบื้องซ้าย ได้แก่ มิตรสหาย ในที่นี้หมายถึง มิตรแท้ นับเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตให้ได้ประสบผลสำเร็จ ทั้งในด้านหน้าที่การงานและชีวิตครอบครัว เพราะเป็นมิตรที่จะคอยช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน ให้การสนับสนุนและ ช่วยขจัดอุปสรรคต่างๆ ให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดีอย่างปลอดภัย ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการทำหน้าที่ในฐานะลูกบุตร หรือมิตรสหาย ก็ต้องปฏิบัติต่อกันในฐานะเป็นมิตรสหายของซึ่งกันและกัน ดังนั้น ทั้งสองฝ่ายต่างก็มีฐานะที่ต้อง เอื้อเฟื้อต่อกัน ทรัพยากรจึงมีบทบาทในการทำหน้าที่ให้ดำเนินไปได้ ด้วยดี สามารถ อยู่ร่วมกัน ได้อย่าง มีความสุข ด้วยการปฏิบัติต่อทรัพยากรเพื่อทำหน้าที่ต่อกันของทิศ เบื้องซ้าย ดังนี้

๑.๑) แบ่งปันของกินของใช้ตามฐานะ

๑.๒) ช่วยเหลือยามเดือดร้อน เช่น ขาดแคลนค่ารักษาพยาบาล ขาดแคลนปัจจัย ๔ เพื่อดำรงชีพ ประสบปัญหาภัยธรรมชาติ เป็นต้น

๑.๓) สนับสนุนกิจการของมิตรสหายให้เจริญก้าวหน้า เช่น ให้กู้ยืมเพื่อขยายกิจการ แนะนำธุรกิจของมิตรสหายให้ผู้อื่นรู้จัก เป็นต้น

๑.๔) ใช้เป็นอุปกรณ์ในการชักจูงให้มิตรสหายสร้างอริยทรัพย์ เช่น จัดหาหนังสือธรรมะมอบให้ เป็นคำพาหนะในการแสวงบุญร่วมกัน เป็นต้น

๑.๕) จัดหาสิ่งของหรือเป็นตัวแทน เพื่อแสดงความยินดีกับมิตรสหายในโอกาสต่างๆ เช่น งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ ได้รับตำแหน่งสูงขึ้น เป็นต้น หรือแม้ในโอกาสแสดงความเสียใจ เช่น งานศพของมารดาบิดา และญาติผู้ใหญ่ของมิตรสหาย รวมทั้งในคราวที่มิตรสหายต้องสูญเสียชีวิต

จากที่กล่าวแล้วถึงการใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ต่อการทำหน้าที่ของทิศเบื้องซ้าย คือ มิตรสหาย ซึ่งต้องปฏิบัติต่อกันให้เกิดความสุข ดังนั้น ทรัพยากรจึงสามารถสนับสนุนให้การทำหน้าที่ต่อกันด้วยความอนุเคราะห์เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ดำเนินไปได้ด้วยดีอย่างเหมาะสม

๒.๕ ใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ต่อทิศเบื้องล่าง

ทิศเบื้องล่างในที่นี้หมายถึง ลูกน้องและคนรับใช้ คือ ผู้ที่จะมาช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของนายให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ซึ่งในสังคมของทิศเบื้องล่างนี้ประกอบด้วย ลูกน้องหรือคนรับใช้ และเจ้านายหรือนายจ้าง การอยู่ร่วมกันของทิศเบื้องล่างนี้ ต้องอาศัยการปฏิบัติต่อกันด้วยการกระทำดีทั้งทางกาย ทางวาจา และใจ มีทรัพยากรเป็นอุปกรณ์แลกเปลี่ยนสนับสนุนให้การทำหน้าที่ต่อกันอย่างมีความสุข ด้วยความเป็นธรรม ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน ดังนั้น การใช้ทรัพยากรเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการทำหน้าที่ได้อย่างสมเหตุผลของทิศเบื้องล่าง มีดังนี้

๑) ใช้ทรัพยากรทำหน้าที่ของนายที่พึงปฏิบัติต่อลูกน้องและคนรับใช้

หน้าที่สำคัญของผู้เป็นนาย หรือนายจ้าง ต้องจัดคนให้เหมาะกับงาน คำนึงถึงความรู้ความสามารถให้เหมาะกับหน้าที่นั้นๆ ไม่เอาเปรียบแรงงาน ไม่กล่าววาจาแสดงความเหยียดหยามหรือดูหมิ่นน้ำใจลูกน้องและคนรับใช้ สามารถรับฟังปัญหาและแก้ปัญหาให้ลูกน้องและคนรับใช้ ทั้งในเรื่องส่วนตัวและเรื่องงานที่ได้มอบหมาย ด้วยความยินดีและจริงใจ และใช้ทรัพยากร ให้เป็นประโยชน์ต่อการทำหน้าที่ของนายให้ถูกต้องตามเหตุผล ดังนี้

๑.๑) เป็นค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม และให้รางวัลพิเศษ เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้มีความยินดีและพอใจที่จะทำหน้าที่ให้ดียิ่งๆ ขึ้น

๑.๒) จัดสวัสดิการเป็นค่ารักษาพยาบาล เมื่อยามเจ็บป่วย และมีส่วนร่วมในบางส่วนเพื่อทำหลักประกันในด้านต่างๆ เพื่อเอื้อประโยชน์ นี้ให้กับลูกน้อง เช่น ประกันชีวิต ประกันสังคม เป็นต้น เป็นการสร้างความเชื่อมั่น ไม่ต้องวิตกกังวลขณะทำงาน

๑.๓) ใช้เป็นค่าอาหารมีรสแปลก หรือของขวัญ มอบให้เนื่องในโอกาสพิเศษ

๑.๔) จัดหาสิ่งของหรือเป็นตัวเงินใช้ในโอกาสแสดงความยินดีเช่น งานแต่ง มีสมาชิกใหม่ในครอบครัว งานขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น แม้ในโอกาสแสดงความเสียใจ เช่น ต้องประสบภัยธรรมชาติ ฝนพายุ ฝนตกน้ำท่วมและญาติ รวมทั้งเป็นเจ้าภาพในงานเสียชีวิตของลูกน้อง เป็นต้น

๒) ใช้ทรัพยากรทำหน้าที่ของลูกน้องและคนรับใช้ที่พึงปฏิบัติต่อเจ้านาย

ลูกน้องและคนรับใช้ มีหน้าที่สำคัญที่ต้องปฏิบัติต่อเจ้านาย หรือนายจ้าง คือ ต้องมีความกระตือรือร้นในการทำงานอยู่เสมอด้วยความรับผิดชอบ ตื่นนอนก่อนเจ้านาย เลิกงานช้ากว่าเจ้านาย ทำงานอย่างเต็มที่ มีความซื่อสัตย์ ไม่คดโกง มีความตั้งใจศึกษาหาความรู้ เพื่อพัฒนางานให้ดียิ่งๆ ขึ้นอยู่เสมอ และ ยกย่องสรรเสริญ ความดีของนาย ต่อหน้าญาติมิตร และในที่สาธารณะชนทั่วไปด้วยความจริงใจ นอกจากนี้ ยังต้องใช้ทรัพยากรในการทำหน้าที่ให้เป็นประโยชน์ถูกต้องตามเหตุผล ดังนี้

๒.๑) จัดหาสิ่งของ หรืออาหาร รสแปลกตามกำลัง มอบให้เจ้านาย เนื่องในโอกาสต่างๆ เช่น ได้รับตำแหน่งที่สูงขึ้น ขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น

๒.๒) ใช้เป็นอุปกรณ์ในการช่วยเหลืองานต่างๆ ของเจ้านาย ตามแต่โอกาส เช่น งานบุญ งานศพ งานแต่ง เป็นต้น

๒.๓) จัดหาสิ่งของหรือเป็นตัวเงินช่วยเหลือเจ้านายยามเดือดร้อน เท่าที่สามารถช่วยเหลือได้ด้วยความจริงใจ

จากที่กล่าวแล้วถึงการใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ต่อการทำหน้าที่ของทิศเบื้องล่าง ประกอบด้วย เจ้านาย หรือนายจ้าง และลูกน้อง หรือคนรับใช้ ซึ่งต้องปฏิบัติต่อกันให้เกิดความสุข ซึ่งบุคคลทั้งสองฝ่ายต่างมีส่วนร่วมในความสำเร็จหรือความล้มเหลวของงาน จึงต้องตอบแทนในความดีที่มีต่อกัน ทรัพยากรจึงสามารถสนับสนุนให้การทำหน้าที่ต่อกันด้วยความ รับผิดชอบดำเนินไปได้ด้วยดีอย่างเหมาะสม

๒.๖ ใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ต่อทิศเบื้องบน

ทิศเบื้องบน คือ สมณพราหมณ์ หรือพระภิกษุสงฆ์ ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้แสดงธรรมที่พระพุทธเจ้ากล่าวไว้ดีแล้ว เพื่ออบรมและชี้ทางสวรรค์ ตลอดจนหนทางแห่งการพ้นทุกข์ คือ พระนิพพาน ให้แก่กุลบุตรผู้ใฝ่ใจในธรรมและข้อปฏิบัติ ได้มีแนวทางในการ ดำเนินชีวิตเป็นไปในทางที่ถูกต้องตามธรรม ดังนั้น พระภิกษุสงฆ์และกุลบุตร จึงมีหน้าที่ที่พึงปฏิบัติต่อกันตามฐานะชอบด้วยเหตุผล เพื่อความเจริญรุ่งเรือง สามารถบรรลุเป้าหมาย ของชีวิต และใช้ทรัพยากรสนับสนุนส่งเสริมในการทำหน้าที่ให้สำเร็จประโยชน์ร่วมกัน ด้วยการปฏิบัติต่อกันของทิศเบื้องบน ดังนี้

๑) ใช้ทรัพยากรทำหน้าที่ของกุลบุตรที่พึงปฏิบัติต่อสมณพราหมณ์

หน้าที่ของกุลบุตรที่พึงปฏิบัติต่อสมณพราหมณ์ หรือพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งนอกจากการปฏิบัติด้วยการกระทำดีทางกาย ทางวาจา และทางใจ ประกอบ ด้วยเมตตา มีความปรารถนาดีต่อท่านเสมอแล้ว ยังต้องใช้ทรัพยากรเป็นอุปกรณ์ในการทำหน้าที่อุปถัมภ์บำรุงพระศาสนาให้เจริญสืบไป ดังนี้

๑.๑) ให้การอุปถัมภ์ปัจจัย ๔ เป็นการสืบทอดอายุพระศาสนา

๑.๒) ถวายปัจจัยสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาให้ท่านมีความเจริญก้าวหน้าในห ั ลั ก ษ ร ร ม เพื่อนำมาเผยแผ่คำสอนในทางพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้อง

๑.๓) จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติธรรมที่ไม่ขัดต่อพระวินัย และมีความเหมาะสมกับยุคสมัย เพื่อให้ท่านมีความสะดวกและสามารถป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับร่างกาย

๑.๔) จัดหาสิ่งของหรือปัจจัย เพื่อแสดงมุทิตาจิตแก่ท่านในโอกาสต่างๆ เช่น วันคล้าย ครบรอบวันเกิด วันครบรอบที่ท่านมรณภาพ เป็นต้น

๑.๕) สนับสนุนเป็นค่าจัดทำหนังสือ หรือสื่อในการเผยแผ่พระธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนา ตามโอกาสที่เหมาะสม

๒) ใช้ทรัพยากรทำหน้าที่ของสมณพราหมณ์ที่พึงมีต่อกุลบุตร

ในการทำหน้าที่ของ สมณพราหมณ์ที่พึงมีต่อกุลบุตร คือ ชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิต ให้ถูกต้องโดยธรรม ให้รู้และเข้าใจในกฎแห่งกรรม มีความเกรงกลัวและละอายที่จะทำ ความชั่วตลอดจนตอบข้อสงสัยในหลักธรรมต่างๆ ให้เข้าใจอย่างชัดเจนและลึกซึ้ง เพื่อกุลบุตรมีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา ให้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ มีความมั่นคงในการทำ ความดี นอกจากนี้แล้ว ทรัพยากรที่กุลบุตรนำมาถวาย ต้องนำไปใช้เพื่อทำหน้าที่สืบทอดอายุพระพุทธศาสนาให้เจริญสืบไปเท่านั้น และต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระวินัยที่ทรงบัญญัติไว้ ต้องไม่สะสมเพื่อประโยชน์ส่วนตัว แต่เป็นไปเพื่อการอนุเคราะห์กุลบุตรดังนี้

๒.๑) ให้เป็นทุนส่งเสริมการศึกษาให้แก่กุลบุตรที่ขาดแคลนทรัพยากรตามความสมควร เพื่อให้มีปัญญาในการเลี้ยงชีพอย่างถูกต้อง

๒.๒) จัดหาปัจจัย ๔ เพื่อให้กุลบุตรได้ศึกษาและปฏิบัติธรรม ด้วยความไม่กังวลและมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๒.๓) นำมาใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของผู้ถวาย เพื่อสร้างความปลื้มใจ อิ่มใจ ให้เป็นบุญแก่ผู้

จากที่กล่าวมาแล้วถึงการให้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ต่อการทำหน้าที่ของทิศเบื้องบน ประกอบด้วย กุลบุตร และสมณพราหมณ์ หรือพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งทั้งสองฝ่ายต่างทำหน้าที่ในการเกื้อกูลต่อกันให้สำเร็จประโยชน์ในเป้าหมายของชีวิต ทรัพยากรจึงสามารถสนับสนุนให้การทำหน้าที่ต่อกันดำเนินไปได้ด้วยดีถูกต้องโดยธรรม กุลบุตรมีปัญญาในการดำเนินชีวิต เพราะอาศัยหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาที่มีพระภิกษุสงฆ์ทำหน้าที่ในการชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง ไม่สร้างความเดือดร้อนในภายหลัง

ดังนั้น การใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ถูกต้องตามเหตุผล เป็นการใช้ทรัพยากรในการทำหน้าที่และความรับผิดชอบต่อกันของทิศทั้ง ๖ ซึ่งในแต่ละทิศเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกัน และอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งความสุข จะเกิดขึ้น ได้ก็เพราะคนในสังคมเป็นคนดี มีความกตัญญู รู้หน้าที่ และความ

รับผิดชอบ ซึ่งในการทำหน้าที่ให้สำเร็จได้ นั้น สามารถทำได้ด้วยการกระทำดี ซึ่งไม่ต้องอาศัยทรัพย์ และใช้ทรัพย์เป็นอุปกรณ์ในการทำหน้าที่ ต่อกันของทศ ๖ ดังกล่าว ย่อมทำให้ได้รับความสุขที่แท้จริง ในชาตินี้ แม้ชีวิตหลังความตายก็ได้เข้าถึงสุคติสวรรค์ มีความภาคภูมิใจที่เกิดมาแล้วได้ทำหน้าที่ตาม ฐานะของตนได้ถูกต้องตามเหตุผลอย่างเหมาะสม

การประยุกต์ใช้การบริหารจัดการทรัพย์ส่วนที่ ๑ ด้วยการปฏิบัติต่อทรัพย์ให้สำเร็จประโยชน์ ตามหลักโภคาภิ ยะ และการปกป้องทศ ๖ ดังกล่าวนั้น เป็นแนวทางปฏิบัติต่อทรัพย์ในการทำ ประโยชน์ เพื่อให้เกิดความสุขต่อตนเองและบุคคลอื่น และเมื่อบุคคลกระทำได้แล้ว ย่อมได้ชื่อว่า เป็น ผู้มีศีล ได้รับการสรรเสริญ ยกย่อง เป็นผู้ที่มีเกียรติตั้งอยู่ในธรรม มีปัญญาสามารถ ครองตนได้อย่าง ถูกต้องโดยธรรม แม้ตายไปย่อมมีความสุขในสวรรค์ ถึงทรัพย์ใช้สอยจนหมดสิ้นก็มีความสุข เพราะได้ ทำหน้าที่ของโภคาทรัพย์และความเป็นมนุษย์ที่ดีได้สำเร็จในปัจจุบันหรือชาตินี้แล้ว

๔.๒.๒ วิธีบริหารจัดการทรัพย์ส่วนที่ ๒ และ ๓

ทรัพย์ส่วนที่ ๒ และ ๓ จัดสรรเพื่อนำไปลงทุนให้ทรัพย์เพิ่มพูนขึ้นคือ การแสวงหาทรัพย์ ใหม่ให้มีขึ้น การใช้ทรัพย์ส่วนนี้ย่อมส่งผลต่อการใช้ทรัพย์ในส่วนที่ ๑ ให้บรรลุเป้าหมายได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ หากไม่มีการหาทรัพย์ใหม่ให้เพิ่มขึ้น เมื่อทรัพย์เก่าหมดก็ต้องประสบกับปัญหาความยากไร้ ดังนั้น ชีวิตจะดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุข ก็ต้องแสวงหาและสะสมทรัพย์ให้มีไว้ใช้สอยอย่างต่อเนื่องตราบ เท่าที่ยังมีชีวิตอยู่ การบริหารจัดการทรัพย์ในส่วนนี้จึงมีความสำคัญมาก เพราะการลงทุนในการ ประกอบอาชีพย่อมมีความเสี่ยง อาจต้องประสบกับความล้มเหลว ต้องกู้หนี้ยืมสินเพื่อมาใช้สอย จึงต้อง บริหารจัดการด้วยความระมัดระวังอย่างรอบคอบ ไม่ว่าจะเป็นมากหรือน้อยก็ต้องบริหารจัดการทรัพย์ ในส่วนนี้ให้ประสบความสำเร็จ เพื่อให้ชีวิตมีความเป็นอยู่ที่ดี มีฐานะที่ มั่นคง ซึ่ง พอสรุปเป็นแนว ปฏิบัติในการบริหารจัดการทรัพย์ในส่วนที่ ๒ และ ๓ นี้ ให้สำเร็จ ได้ดังนี้

๑. มีความขยันหมั่นเพียร อดทน เอาใจใส่ในกิจการงาน ไม่เกียจคร้านในการทำงาน
๒. มีความรู้ ความชำนาญในงานที่ทำเป็นอย่างดี
๓. ผู้กมิตรไมตรีกับเพื่อนร่วมงาน
๔. มีปัญญาเป็นเครื่องพิจารณาจัดการงานนั้นๆ ให้สำเร็จตามเป้าหมาย
๕. ไม่ประมาท เลือกลงทุนอย่างเหมาะสม

ดังนั้น ในการบริหารจัดการทรัพย์ที่ได้จัดสรรไว้ส่วนที่ ๒ และ ๓ ก็เพื่อให้มีความสุขที่เกิด จากการมีทรัพย์ เป็นความภูมิใจที่ตนสามารถครอบครองทรัพย์ที่หามาได้โดยชอบธรรม แม้ทรัพย์เพียง เล็กน้อยก็สามารถตั้งตัวได้ด้วยปัญญา มีอุบายต่างๆ เป็นต้น

๔.๒.๓ วิธีบริหารจัดการทรัพย์ส่วนที่ ๔

ทรัพย์ส่วนที่ ๔ จัดสรรเพื่อเก็บไว้ในคราวจำเป็นหรือในคราวฉุกเฉิน เหตุที่ต้องจัดสรร ทรัพย์ในส่วนนี้ก็เนื่องด้วยเหตุหลายประการ ที่อาจเกิดขึ้นตลอดช่วงชีวิตที่ยังดำรงอยู่ ไม่ว่าจะเป็นด้วย เรื่องสุขภาพร่างกายของตนเอง หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องเจ็บป่วยบ้าง ต้องประสบกับภัยธรรมชาติบ้าง หรือต้องประสบกับอุบัติเหตุ เป็นต้น ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้ไม่สามารถที่จะกำหนดหรือคาดคะเนว่าจะเกิด เมื่อใด ในช่วงเวลาใด หากไม่มีการสะสมทรัพย์ไว้ในส่วนนี้แล้ว เมื่อถึงคราวจำเป็นอาจต้องไปกู้หนี้ยืมสิน เพื่อมาใช้สอย สร้างความทุกข์ให้เกิดขึ้น การดำเนิน ชีวิตก็จะขาดความเป็ นอิสระ ต้องดิ้นรนแสวงหา

ทรัพย์ด้วยถูกบีบคั้นจากเจ้าหนี้ ดังนั้น ในทางพระพุทธศาสนาได้มีหลักคำสอนให้ต้องรักษา วงศ์ตระกูล ให้ตั้งอยู่ได้นาน เพราะตระกูลที่ตั้งอยู่ได้นาน หมายถึง ตระกูลนั้นย่อมมีความมั่นคงทางการเงิน และการที่จะมั่นคงได้นานก็ต้องหมายถึงมีการเก็บรักษา และสะสมทรัพย์ไว้ได้อย่างปลอดภัย

ดังนั้น ในการวางแผนเพื่อจัดการทรัพย์ส่วนที่ ๔ นี้ ความสำคัญต้องเก็บรักษาโภคทรัพย์ หรือทรัพย์สมบัติให้ตั้งอยู่ได้นานด้วย การปฏิบัติ ดังนี้

๑. ประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ คือ ยินดีที่จะเก็บ อดทนที่จะไม่ใช้จ่ายในสิ่งที่เกินจำเป็น ด้วยจิตที่มั่นคง ใช้สอยอย่างรู้คุณค่า

๒. หาพืชที่หายและซ่อมแซมพืชที่เกาคร่ำคร่า เป็นการบริหารจัดการทรัพย์ไม่ให้เกิด หมดสิ้นเปลืองไปเป็นจำนวนมากในภายหน้า เพราะของหายหรือของเสื่อมชำรุดเมื่อ พบก่อนแก้ไขได้ ก่อนย่อมไม่ก่อความเสียหายในภายหน้า

๓. รู้จักการประมาณในการบริโภค ทำให้มีทรัพย์เหลือเก็บสะสม

๔. แต่งตั้งผู้มีศีลไว้ดูแลทรัพย์สิน หรือเป็นใหญ่ในบ้าน ทำให้ทรัพย์สินเป็นไปด้วยความ ปลอดภัย ไม่ถูกนำไปใช้สอยในทางแห่งความเสื่อม ผู้มีศีลย่อมกระทำแล้วซึ่งไม่ให้เกิดโทษในภายหลัง หากเปรียบในปัจจุบันก็เหมือนหนึ่งเป็นธนาคารผู้รับฝากเงินหรือทรัพย์สิน

การปฏิบัติดังกล่าวข้างต้น เมื่อถูกจัดการได้อย่างเหมาะสมแล้ว ก็เท่ากับได้ รักษาทรัพย์ และมีทรัพย์ไว้ใช้สอยไม่เพียงส่วนที่ใช้สอยในชีวิตประจำวัน แม้ในคราวจำเป็นย่อมมีไว้ใช้สอยเช่นกัน

ทั้งนี้ ในการนำหลักโภควิภาค ๔ มาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ ทรัพย์ที่หามาได้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จะสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องอาศัยการจดบันทึกรายการ อย่างชัดเจนและถูกต้อง ทั้งรายการรับและรายการจ่ายในชีวิตประจำวัน เพราะการจดบันทึกรายการ จะเป็นประโยชน์ต่อการรับรู้และหาสาเหตุของปัญหา เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาในการบริหารจัดการ โภคทรัพย์ที่หามาได้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งการจดบันทึกรายการอย่างชัดเจนถูกต้อง หรือการทําบัญชี นับเป็นวิธีที่เหมาะสมและสามารถควบคุมพฤติกรรมในการใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผล ต่อการพัฒนาให้มีวินัยทางการเงินที่ดีได้

ดังนั้น การประยุกต์ใช้แนวทางการบริหารจัดการทรัพย์ที่หามาได้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยการนำ หลักโภควิภาค ๔ จึงเป็นหลักการที่ นำมาแก้ปัญหาการขาดวินัยทางการเงิน ได้อย่าง เหมาะสม เพราะทรัพย์ที่หามาได้ โดยชอบธรรมต้อง นำมาจัดสรร และมี วิธีการจัดการทางบัญชีอย่าง ถูกต้องและสม่ำเสมอทุกครั้งเมื่อมีการใช้จ่าย ในส่วนที่จัดสรรตามหน้าที่แล้ว ย่อมทำให้เจ้าของทรัพย์ สามารถควบคุมพฤติกรรมที่อาจสร้างความเสียหายต่อทรัพย์ด้วยความประมาท ขาดสติยับยั้ง หลง ติดในกาม เป็นเหตุให้ทรัพย์ต้องหมดไป และแม้ทรัพย์เพื่อการลงทุนประกอบอาชีพเพื่อสร้างทรัพย์ใหม่ให้ เพิ่มขึ้น ก็สามารถประมาณการณความคุ้มค่าในการลงทุนได้ และจะคำนึงถึงความจำเป็นของการ เก็บออมทรัพย์ไว้ เพื่ออนาคตให้เพิ่มขึ้นอย่างเหมาะสมอยู่เสมอ ซึ่งจะส่งผลให้สามารถสร้างฐานะให้มั่นคงได้ อย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุนี้ ความสำเร็จในการดำเนินชีวิตที่ต้องเกี่ยวข้องกับโภคทรัพย์ จำเป็นต้องมีวินัยทาง การเงิน หลักโภควิภาค ๔ นี้ จึงมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการทรัพย์ เพื่อให้ชีวิต สามารถดำเนินไปได้ด้วยความสุขในโลกนี้ก็เป็นผู้มียศ มีเกียรติ ได้รับการสรรเสริญ ถึงแม้ตายจากไป เข้าถึงซึ่งสุคติสวรรค์

๔.๓ ประยุกต์ใช้หลักการใช้ทรัพย์สินให้เป็นประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาการอยู่ร่วมกันในสังคม

การอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นเรื่องปกติของการดำเนินชีวิต ทุกคนต้องมีสังคมเริ่มตั้งแต่สังคมในครอบครัว ในหมู่เพื่อน ในที่ทำงาน ในชุมชน เป็นต้น และทุกคนย่อมปรารถนาที่จะได้อยู่ในสังคมที่มีความร่มเย็นเป็นสุข ไม่มีการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน มีน้ำใจที่ดีต่อกันด้วยความจริงใจ ซึ่งในทางพระพุทธศาสนาได้มีคำสอนทุกคนต้องประพฤติตนให้เป็นคนดี เพราะคนดีย่อมไม่ประพฤติตนในทางที่เป็นโทษ สังคมจะดีได้ก็ด้วยคนในสังคมเป็นคนดี ไม่สร้างความเดือดร้อนให้เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้นปัญหาในการอยู่ร่วมกันในสังคมจะไม่เกิดขึ้น เพราะคนดีย่อมเห็นโทษของการเบียดเบียน และเห็นประโยชน์ของความสงบสุขของการอยู่ร่วมกัน ซึ่งความดีนั้นสามารถทำได้ด้วยการไม่ต้องใช้ทรัพย์สิน และต้องใช้ทรัพย์สิน สำหรับการทำความดีที่ไม่ต้องใช้ทรัพย์สินนั้น ต้องเริ่มจากการสร้างความดีด้วยการกระทำทางกาย ทางวาจา และทางใจ ซึ่งเป็นการทำประโยชน์ตนให้สำเร็จก่อน แล้วจึงจะช่วยพัฒนาส่งเสริมให้ผู้อื่นสร้างความดีต่อไป หรือเป็นการสร้างเครือข่ายของคนดีให้เกิดขึ้นในสังคม หลักสังคหวัตถุ ๔ ประการ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตวัน เพื่อ การดำเนินชีวิตไม่เพียงเพื่อตนเองและครอบครัวเท่านั้น แต่เป็นธรรมที่มุ่งเน้นให้ชาวโลกได้อยู่ ร่วมกันอย่างสงบสุข ให้เห็นประโยชน์ของการให้ทาน การมีวาจาอันเป็นที่รัก การกระทำที่เป็นประโยชน์ และการวางตนสม่ำเสมอ ทั้ง ๔ ประการนี้ เป็นการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางกาย วาจา และใจ ที่สามารถยึดเหนี่ยวจิตใจผู้อื่น ดังนั้น จึงควร หมั่นฝึกฝนพัฒนาตนให้เป็นกุศลทั้งทางกาย วาจา และใจ เพื่อให้มีปกติวิสัยใน การดำเนินชีวิตประจำวัน ที่ต้องอยู่ ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขดังนี้

๑) การกระทำทางกาย

ในการสร้างความดีให้เกิดขึ้นจากการประพฤติหรือการกระทำทางกาย ด้วยการประพฤติทางกายในทางกุศล เป็นประโยชน์ ไม่มีโทษ เป็นบุญ ซึ่งประกอบด้วยกระทำทางกายที่เป็นกุศล ๓ ประการ คือ เว้นจากการฆ่าสัตว์ เว้นจากการ เอาสิ่งของที่เขาไม่ได้ให้ (ขโมย) และเว้นจากการประพฤติดินในกาม ผลจากการทำความดีทางกายนี้ ย่อมส่งผลให้เกิด ความภาคภูมิใจ ที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น แม้ต้องหาเลี้ยงชีพก็จะประกอ บอาชีพที่ไม่มีโทษ เพราะไม่ทำร้ายหรือเบียดเบียน แม้ต้องคดโกง หรือต้องทำผิดประเพณี ไม่ล่วงละเมิดเพื่อให้ได้มาซึ่ง ทรัพย์สิน เพราะทรัพย์สินที่หามาได้โดยไม่ชอบธรรมนั้น เป็นบาป ย่อมมีวิบากกรรมคือ ความทุกข์ ถูกติเตียน ดังนั้น ผู้ที่สามารถละเว้นจากการกระทำทางกายทั้ง ๓ ข้อดังกล่าวได้ ต้องฝึกรักษา จิตไม่ปล่อยให้ตกอยู่ในอำนาจของกิเลส คือ ความโลภ ความโกรธ และความหลง ด้วยสติที่ตั้งมั่น สามารถควบคุมกายไม่ให้กระทำอกุศล และต้องศึกษาในเรื่องของกรรม ที่มีวิบาก คือ ผลที่ได้รับจากการกระทำประกอบด้วยเจตนา ทั้งในส่วนที่เป็นกุศลทางกาย และอกุศลทางกาย เพื่อสร้างความมั่นใจ และเชื่อมั่นในการทำความดีทางกาย อันเป็นบุญ และไม่มีโทษ และเมื่อกุศลทางกายเจริญขึ้น อกุศลทางกายย่อมเสื่อมลง การดำเนินชีวิต ด้วยการประพฤติทางกายจึงมีความสุข เพราะไม่มีโทษที่เกิดขึ้นจากการกระทำทางกาย

๒) การกระทำทางวาจา

วาจาหรือคำพูด เป็นการสื่อสารที่สามารถรับรู้ได้เร็ว การกล่าววาจาที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ย่อมนำมาซึ่งความเดือดร้อน ดังนั้น ในชีวิตประจำวันจึงควรมีวจีกรรมที่เป็นกุศล ๔ อย่าง คือ ไม่พูดเท็จ

พูดแต่ความจริง ไม่พูดส่อเสียดเพื่อสร้างความแตกแยกในหมู่คณะ กล่าววาจาไพเราะ น่าฟัง ทำให้ผู้ฟังสบายใจ และกล่าวในเรื่องที่มีประโยชน์ มีความน่าเชื่อถือ เหมาะสมตามกาล หรือรู้ว่าเวลาไหนควรพูดเรื่องอะไร จึงจะเกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนและผู้ฟัง แล้วยังต้องประกอบด้วยเมตตา ตั้งความปรารถนาดีให้ผู้ฟังได้รับประโยชน์จากสิ่งที่พูด ความสงบสุข หรือความวุ่นวาย แม้ความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการหาเลี้ยงชีพ ก็เกิดขึ้นได้เพราะวจีกรรม การอยู่ร่วมกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปก็ต้องระวังคำพูด ต้องมีสติยับยั้งไม่ให้ ถูกกิเลสครอบงำจิต ด้วยความโลภ ความโกรธ และความหลงส่งผลให้ต้องมีวาจาชั่วก่อให้เกิดโทษ จึงไม่ควรพูดจะดีกว่า หากจะพูด ก็พูดแต่สิ่งที่ดี มีประโยชน์ ทำให้ผู้ฟังเกิดปัญญา ย่อมสร้างความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้น

๓) การกระทำทางใจ

การกระทำทางใจหรือมโนกรรม คือ การทำกรรมด้วยการคิด ทั้งคิดดีและคิดชั่ว ซึ่งความคิดที่ไม่แยบคาย ส่งผลให้เกิดเป็นพฤติกรรมทางกายบ้าง ทางวาจาบ้าง ไปในทางดีบ้าง ชั่วบ้าง การดำเนินชีวิตในแต่ละวันจึงมีทั้งสุขและทุกข์ ดังนั้น การกระทำหรือการประพฤติดีที่มีโทษ หรือไม่มีโทษ ย่อมขึ้นอยู่กับความคิดนึกไปในทางบุญ (ความดี หรือกุศล) ทางบาป (ความชั่ว หรืออกุศล) ซึ่งการกระทำทางใจ เกิดจากการปรุงแต่งของจิตที่มีสัญญาคือ ความจำที่มีความเห็นในเรื่องนั้นๆ หากจิตที่ทำหน้าที่ปรุงแต่งในเรื่องที่จำได้ประกอบด้วยความเห็นถูก ไปในทางทางที่ดี ย่อมส่งผลให้มีการกระทำทางใจคิดไปในทางที่ดี เป็นบุญ ในทางตรงข้าม หากคิดไปในทางที่ไม่ดีคือ ความชั่ว ย่อมเป็นบาปที่เกิดจากการคิดนึกที่ไม่ดี กรรมดีหรือกรรมชั่วไม่ว่าจะเป็นทางกายหรือทางวาจา ย่อมมีเหตุมาจากการกระทำทางใจที่ประกอบด้วยเจตนาที่จะกระทำ ในทางดี หรือชั่ว จึงควรเลือกเสพหรือประพฤติดีในสิ่งที่ควรคือ คิดดี ให้เว้นเสพในสิ่งที่ไม่ควรเสพคือ คิดชั่ว

ดังนั้น การประพฤติดีปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีกาย วาจา และใจ ที่ดี เป็นการทำประโยชน์ตน ที่ส่งผลให้มีพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข และเมื่อฝึกฝนพัฒนาให้ดียิ่งๆ ขึ้น ย่อมมีปัญญา เป็นพื้นฐาน ในการดำเนินชีวิต สามารถควบคุมพฤติกรรมด้าน การใช้จ่ายทรัพย์สินให้ถูกต้องโดยธรรม ซึ่งในทางพระพุทธศาสนาได้มีคำสอน ให้ใช้จ่ายทรัพย์สินที่หามาได้ ไม่เพียงเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ตนเองเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับการใช้จ่ายทรัพย์สินเพื่อเป็นประโยชน์ต่อคนรอบข้าง ชุมชน และสังคม ด้วยการแบ่งปัน เกื้อกูล สงเคราะห์ สร้างสรรค์ พัฒนาสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบ ด้วยการให้ ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติประการที่ ๑ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ประการ ที่ช่วยยึดเหนี่ยวใจผู้อื่นได้ เป็นการให้ที่อาศัยโอกาส ทรัพย์สินเป็นอุปกรณ์แลกเปลี่ยน ซึ่งการให้นี้เป็นไปเพื่อแก้ปัญหา ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาในด้านต่างๆ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทั้งในระดับชุมชน สังคม และระดับประเทศ ตลอดถึงชาวโลก เพื่อให้เกิดสันติสุขร่วมกัน ซึ่งการให้นั้นอาจมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งหวังความยั่งยืนขององค์กร หรือเป็นการให้ ที่ไม่หวังผลตอบแทนใดๆ การประยุกต์ใช้หลักการให้ทรัพย์สินให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมนั้น จึงสามารถแก้ปัญหาการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเหมาะสม ด้วยการปฏิบัติต่อทรัพย์สินในชีวิตประจำวัน ดังนี้

๑. ใช้ทรัพย์สินเพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) ด้วยการเอาใจใส่รักษาสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งคือการดำเนินธุรกิจภายใต้หลักจริยธรรมและการจัดการที่ดี โดยรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมทั้ง ในระดับใกล้และไกล อันนำไปสู่การพัฒนาที่

ยั่งยืน^๔ เช่น จ่ายเป็นค่าดูแลรักษาพยาบาลพนักงานในองค์กร ทุนการศึกษา ลงทุนผลิตสินค้าไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม จัดซื้อพันธุ์ ต้นไม้เพื่อร่วมกิจกรรมการปลูกป่า การบริการเพื่อการกุศลที่เน้นตามกระแสความต้องการของสังคม การจ่ายภาษี เป็นต้น

๒. อุปถัมภ์และส่งเสริมพระพุทธศาสนา ด้วยการใช้ทรัพย์ร่วมจัด สร้างศาสนสถาน และส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้วยการใช้ทรัพย์จัดหาเทคโนโลยีเป็นสื่อในการชักจูง เพื่อการฟังธรรม สนทนาธรรม ทำบุญด้วยปัจจัย ๔ เป็นต้น

๓. ใช้ทรัพย์สนับสนุน ช่วยเหลือกิจการเพื่อสังคม เช่น มูลนิธิ หน่วยงานการกุศล เพื่อนำไปเป็นเงินทุนในการ แก้ปัญหาและดูแลสิ่งแวดล้อม เช่น บริจาคเงินช่วยเหลือเด็กผู้ ด้อยโอกาส ช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ สนับสนุนด้านการแพทย์ เป็นทุนส่งเสริมความรู้ด้านอาชีพให้กับชุมชนให้มีรายได้ เป็นต้น

๕. ใช้ทรัพย์บริจาคสร้างโรงเรียน โรงพยาบาล สวนสาธารณะ สร้างสะพาน เป็นต้น เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันในสังคม

การประยุกต์ใช้หลักการใช้ทรัพย์ให้เป็นประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการประพฤติปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อให้ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนชาวโลก ได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งปัญหาในสังคมบางกรณีอาจไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้สำเร็จลุล่วง ไปได้โดยลำพังด้วยกำลังทรัพย์ของคนเพียงกลุ่มเดียว จำเป็นต้องอาศัยทรัพย์จํานวนมาก เช่น ปัญหาน้ำท่วมซึ่งมักส่งผลกระทบในพื้นที่เป็นวงกว้าง จากหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จนถึงจังหวัด และจังหวัดรอบข้าง ปัญหาผู้พิการด้อยโอกาส ปัญหาเด็กยากไร้ เป็นต้น การให้ด้วยการบริจาคเป็นวัตถุสิ่งของหรือเงิน จึงเป็นการใช้ทรัพย์เพื่อแก้ปัญหาความทุกข์ยากลำบากที่เกิดขึ้นในสังคม ตลอดจนชาวโลกได้

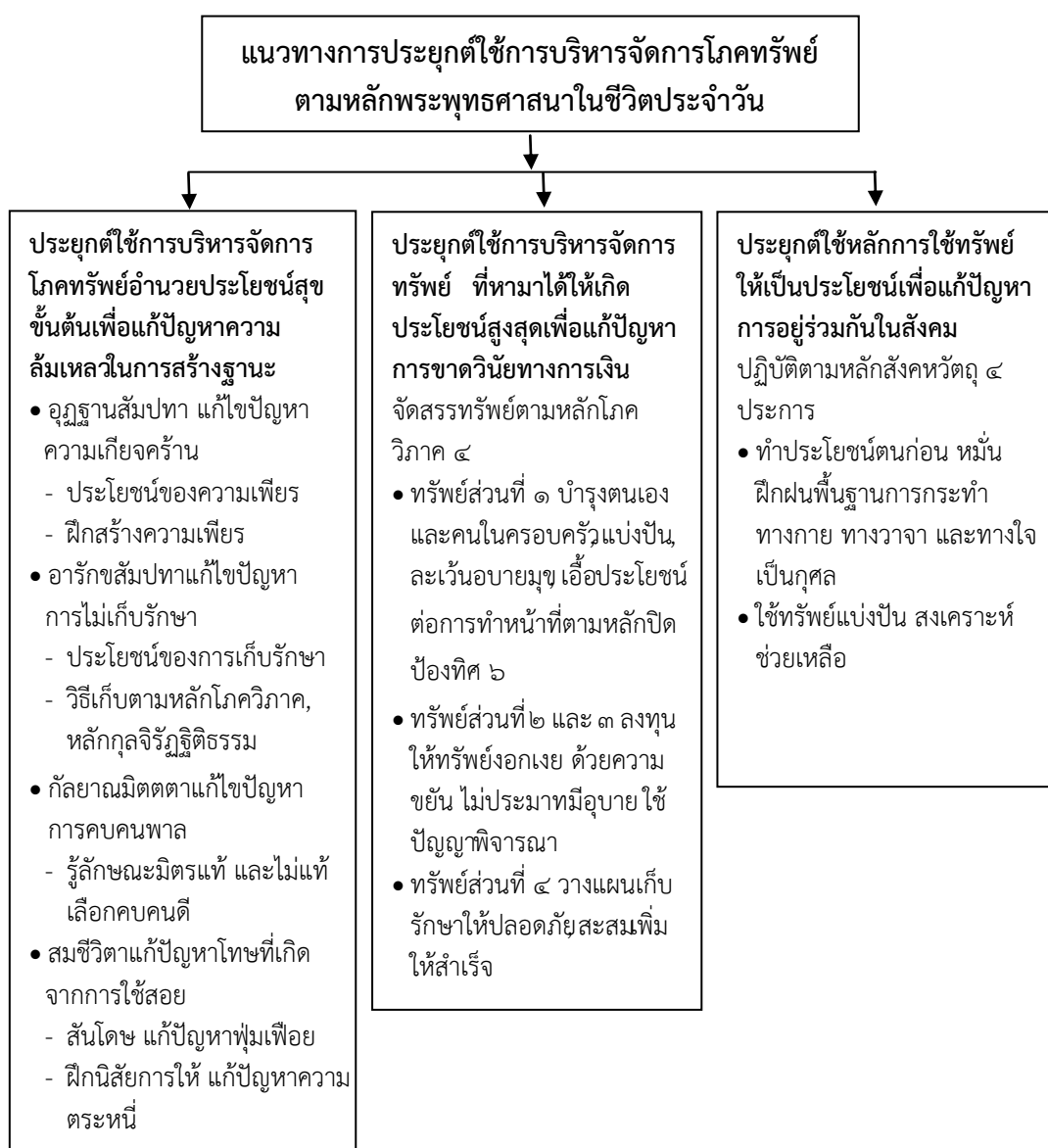
๔.๔ สรุป

ในการนำแนวทางการบริหารจัดการโมคคัลลยทรัพย์ตามหลักพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน นั้น สามารถนำมา แก้ปัญหาในการดำเนิน ชีวิตได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเริ่ม จากการที่ต้องบริหารจัดการโมคคัลลยทรัพย์อันวยประโยชน์สุขขั้นต้น ตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถสังวัตตนิกรม ๔ แก้ปัญหาความล้มเหลวในการสร้างฐานด้วยการประยุกต์ฐานสัมปทานแก้ปัญหาความเกียจคร้าน อารักขสัมปทา แก้ปัญหาการไม่เก็บรักษา กัล ยานมิตตตาแก้ปัญหาการคบคนพาล และ สมชีวิตาแก้ปัญหาโทษที่เกิดจากการใช้สอย ไม่เหมาะสม ประยุกต์ใช้ การบริหารจัดการทรัพย์ที่หามาได้ให้เกิด ประโยชน์สูงสุด แก้ปัญหาการขาดวินัยทางการเงิน ด้วยหลักโภควิภาค ๔ ซึ่งสามารถควบคุมพฤติกรรมที่อาจสร้างความเสียหายต่อทรัพย์จากการใช้สอยในส่วนที่ ๑ แม้ทรัพย์ในส่วนที่ ๒ และ ๓ เพื่อการลงทุนประกอบอาชีพ ก็สามารถประมาณการณความคุ้มค่าในการลงทุนได้ และ เห็นความจำเป็นของการเก็บออมทรัพย์ในส่วนที่ ๔ ให้เพิ่มขึ้นอย่างเหมาะสมอยู่เสมอ และ ประยุกต์ใช้หลักการใช้ทรัพย์ ให้เป็นประโยชน์เพื่อแก้ปัญหาการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยหลักสังคหวัตถุ อันเป็นหลักธรรมเครื่องยึดเหนี่ยวใจผู้อื่น และ สงเคราะห์ชาวโลก ให้พ้นจากความทุกข์ยากลำบาก สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

^๔ ข่าวสาร CSR คือ? “ความหมายของ CSR”, (ออนไลน์แหล่งที่มา <http://www.csrcom.com/csr.php> (๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๖).

ดังนั้น การบริหารจัดการโรคทรัพย์ตามหลักพระพุทธศาสนา สามารถนำมาประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน เพื่อสร้างฐานะให้มั่นคง เป็นความสุขจากการมีทรัพย์ และบริหารจัดการทรัพย์ที่หามา ได้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดสามารถใช้ทรัพย์ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ย่อมได้รับความสุขจากการใช้จ่ายทรัพย์ ซึ่งเป็นเป้าหมายของคฤหัสถ์ผู้ครองเรือนปรารถนาพึงมีในชาตินี้ และเพื่อประโยชน์สุขในชาติหน้า การบริหารจัดการโรคทรัพย์ด้วยสติปัญญา จึงมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตให้บรรลุเป้าหมายได้ สำเร็จ และไม่สร้างความเดือดร้อนให้เกิดขึ้นในภายหลัง

แนวทางการประยุกต์ใช้การบริหารจัดการโรคทรัพย์ตามหลักพระพุทธศาสนาในชีวิตประจำวัน สรุปลงได้ดังแผนภาพที่ ๔ ดังนี้

**แผนภาพที่ ๔ แสดงแนวทางการประยุกต์ใช้การบริหารจัดการโรคทรัพย์
ตามหลักพระพุทธศาสนาในชีวิตประจำวัน**

